

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

การออกแบบปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์บ้าน คุณนิสัย-จรัสศรี แก้วแสนไชย

Landscape Improvement Design at the House of

Khun Nisai-Jarasi Kaewsanchai

โดย
นางสาวกัญญารัตน์ ศรีเพ็ง
นายตำรวจ แก้วแสนไชย

เสนอ

ภาควิชาพืชสวน คณะเทคโนโลยีการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

รฟ.
กชชชช
๒๕๕๐

เลขที่.....
เลขทะเบียน **82122**
วัน,เดือน,ปี - 8 ก.ค. 2551

11916015
b.....
i.....

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (พืชสวน)

พุทธศักราช 2550

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใบรับรองปัญหาพิเศษปริญญาตรี

ภาควิชาพืชสวน

เรื่อง

การออกแบบปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์บ้าน คุณนิสัย-จรัสศรี แก้วแสนไชย

Landscape Improvement Design at the House of

Khun Nisai-Jarasi Kaewsanchai

โดย

นางสาวกัญญารัตน์ ศรีเพ็ง

นายต่างรัฐ แก้วแสนไชย

ได้รับการพิจารณาเห็นชอบโดย

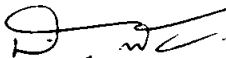

(ดร. สรายุทธ พลโพธิ์)

อาจารย์ที่ปรึกษา

วันที่..... 24 .....เดือน..... ๒๕๖๗..... พ.ศ. ๒๕๖๗

ภาควิชารับรองแล้ว

(รศ.ดร.สมชาย กล้าหาญ)

หัวหน้าภาควิชาพืชสวน

วันที่..... ๒๖ .....เดือน..... ๒๕๖๗..... พ.ศ. ๒๕๖๗

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งมอบไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนิยม

การจัดทำปัญหาพิเศษ เรื่อง การออกแบบและปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์บ้าน คุณ นิสัย - จรัสศรี แก้วแสนไชยทางคณะผู้จัดทำต้องขอขอบพระคุณบิดา-มารดา และ ดร.ศรายุทธ ผลโพธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาที่ให้โอกาสแก่คณะผู้จัดทำปัญหาพิเศษในครั้งนี้ ตลอดจนให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังๆ เนื่องจากปัญหาพิเศษเรื่องนี้เป็นการนำทฤษฎีที่เรียนรู้ในวิชามาปฏิบัติจริงแล้วนำมาแสดงในรูปแบบปัญหาพิเศษ

นอกจากนี้ขอขอบคุณ คุณ นิสัย-จรัสศรี แก้วแสนไชย และมีผู้มีอุปการคุณที่ให้ความอนุเคราะห์ทางด้านวัสดุอุปกรณ์ ทางด้านทุนสำหรับใช้เป็นค่าใช้จ่ายสำหรับทำปัญหาพิเศษ ซึ่งช่วยให้ปัญหาพิเศษเรื่องนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี จึงขอขอบคุณไว้ ณ ที่นี้

เมษายน 2551

นางสาว กัญญารัตน์ ศรีเพ็ง

นาย ต่างรัฐ แก้วแสนไชย

เรื่อง การออกแบบปรับปรุงภูมิทัศน์บ้าน คุณ นิสัย-จรัสศรี แก้วแสนไชย
โดย นางสาว กัญญารัตน์ ศรีเพ็ญ และ นาย ต่างรัฐ แก้วแสนไชย
สาขาวิชา พืชสวน
ภาควิชา พืชสวน
คณะ เทคโนโลยีการเกษตร
อาจารย์ที่ปรึกษา ดร.ศรายุทธ ผลโพธิ์

บทคัดย่อ

การออกแบบจัดสวนบ้าน คุณ นิสัย-จรัสศรี แก้วแสนไชย ตั้งอยู่ ณ บ้านเลขที่ 175 หมู่ 5 ตำบลท่ามะขาม อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี มีเนื้อที่ 100 ตารางวา มีพื้นที่จัดสวนประมาณ 37.5 ตารางวา วัตถุประสงค์ในการจัดสวนครั้งนี้ คือ เพื่อปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ของพื้นที่ภายในบ้าน ใช้เป็นพื้นที่พักผ่อนและทำกิจกรรมของบุคคลภายในบ้าน และ เพื่อศึกษาขั้นตอนการออกแบบ และ จัดสวน โดยมีขั้นตอนการศึกษาดังต่อไปนี้ 1) ออกแบบ 2) ปฏิบัติงาน และ 3) ประเมินความพึงพอใจของเจ้าของบ้าน

จากการศึกษาได้ออกแบบปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ 4 บริเวณด้วยกัน ได้แก่ 1) ด้านหน้าบ้าน และบริเวณโรงจอดรถ ปลูกไม้พุ่มและไม้คลุมดินด้านหน้ากำแพง และได้จัดพื้นที่ส่วนหนึ่งเป็นพื้นที่พักผ่อน 2) บริเวณด้านทางขวาบ้าน ปลูกไม้ประดับใบและไม้คลุมดิน ประกอบกับการจัด วาง ประติมากรรม และ 3) บริเวณหลังบ้าน ปลูกไม้คลุมดิน ไม้ประดับใบ และบ่อน้ำขนาดเล็กพร้อมหัว น้ำพุ ประกอบกับการจัด วางประติมากรรมหินทราย และ 4) บริเวณหน้ารั้วบ้าน ปลูกไม้คลุมดิน และไม้พุ่มตลอดแนว หลังจากได้ทำการปรับปรุงภูมิทัศน์แล้ว ได้ทำการประเมินความพึงพอใจของ เจ้าของบ้าน โดยแบ่งเป็น 1) ผลการประเมินความพอใจของเจ้าของบ้านทางด้านความสวยงาม มีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 และ 2) ผลการประเมินความพอใจทางด้านการใช้สอย มีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 ซึ่งผลการประเมินทั้งสองด้านอยู่ในระดับดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Title Landscape Improvement Design at Khun Nisai-Jarasi Kaewsanchai's House
By Miss Kunyaarua Sipan and Mr. Tangrat Kaewsanchai
Major Horticulture
Department Horticulture
Faculty Agricultural Technology
Advisor Dr. Sarayut Phonpho

Abstract

Landscape improvement design at Khun Nisai-Jarasi Kaewsanchai's House located on 175 Moo 5, Tambon Tamakurm, Aumpor Maung, Kanchanaburi. The total area of the house is about 400 square meters and the area of landscaping improvement is about 150 square meters. The objective of this study to improve the landscape of the area, to use for doing various activities for recreation, and to study the process of landscape design and working. There are 3 steps of working; 1) landscape design 2) landscape installation and 3) owner's satisfaction evaluation.

There are 4 areas for landscape improvement: the first area is the front of the house next to the garage that decorated with shrubs groundcovers making for relaxation area; the second area is the right of the fence that decorated with shrubs, groundcovers and ornamental plants including a sculpture; the third area is the back of building decorated with shrubs, groundcovers, ornamental plants, small pool with the artesian well and sculpture, and the last area is the front of the wall's house decorated with groundcovers and ornamental plants. After landscaping installation we make satisfaction evaluation by questionnaire. Satisfaction evaluation can be divided into two parts; 1) satisfaction elevation of aesthetic and 2) satisfaction evaluation of function. The average of satisfaction evaluation of aesthetic is 4.49 and the average of satisfaction evaluation for function is 4.11. The satisfaction evaluations of two parts are good level.

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
สารบัญ	I
สารบัญภาพ	II
สารบัญตาราง	III
คำนำ	1
วัตถุประสงค์	2
ตรวจเอกสาร	3
อุปกรณ์และวิธีการ	20
ผลการศึกษา	22
วิจารณ์	42
สรุป	43
เอกสารอ้างอิง	44
ภาคผนวก	45

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 แสดงส่วนบริเวณหน้าบ้านด้านซ้ายก่อนการปรับปรุง	23
ภาพที่ 2 บริเวณหน้าบ้านด้านขวาก่อนการปรับปรุง	24
ภาพที่ 3 บริเวณกำแพงด้านขวาของตัวบ้านก่อนการปรับปรุง	24
ภาพที่ 4 บริเวณข้างบ้านก่อนการปรับปรุง	25
ภาพที่ 5 บริเวณหน้ารั้วบ้านก่อนการปรับปรุง	25
ภาพที่ 6 แสดงการใช้วงกลมในการออกแบบ (Balloon diagram)	28
ภาพที่ 7 แสดงการวางแผนปรับปรุงภูมิทัศน์ (Master plan)	29
ภาพที่ 8 แสดงภาพรูปด้าน (Elevation) บริเวณหน้าบ้าน	30
ภาพที่ 9 แสดงภาพรูปด้าน (Elevation) บริเวณข้างบ้าน	31
ภาพที่ 10 บริเวณหน้าบ้านด้านขวาหลังจากทำการปรับปรุงสวนแล้ว	35
ภาพที่ 11 บริเวณหน้าบ้านด้านซ้ายหลังจากทำการปรับปรุงสวนแล้ว	36
ภาพที่ 12 บริเวณแนวทางเดินฝั่งกำแพงบ้าน	36
ภาพที่ 13 บริเวณแนวทางเดินฝั่งตัวบ้าน	37
ภาพที่ 14 บริเวณด้านขวาของตัวบ้านหลังจากทำการปรับปรุงสวนแล้ว	37
ภาพที่ 15 บริเวณข้างบ้านหลังทำการปรับปรุงสวนแล้ว	38
ภาพที่ 16 บริเวณหน้ารั้วบ้านหลังทำการปรับปรุงสวนแล้ว	38
ภาพที่ 17 แผนภูมิแสดงผลการประเมินความพอใจของเจ้าของบ้านในการปรับปรุงสวน	40
ภาพที่ 18 แผนภูมิแสดงผลการประเมินความพอใจด้านความพอใจทางการใช้สอย	41

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลการสัมภาษณ์เจ้าของสถานที่	26
ตารางที่ 2 แสดงการประเมินราคาพรรณไม้	32
ตารางที่ 3 แสดงการประเมินวัสดุอุปกรณ์ในการจัดสวน	33
ตารางที่ 4 แสดงการประเมินราคารวม	35
ตารางที่ 5 แสดงผลการประเมินความพอใจของเจ้าของบ้านด้านความสวยงาม	39
ตารางที่ 6 แสดงผลการประเมินความพอใจด้านความพอใจทางด้านการใช้งาน	40

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนำ

ในปัจจุบันนี้ นับได้ว่ามนุษย์ได้เดินทางออกจากธรรมชาติมากขึ้น ทั้งสิ่งก่อสร้าง ตึกราม บ้านช่อง ถนนหนทางที่เพิ่มขึ้น จนทำให้พื้นที่ปลูกต้นไม้ลดน้อยลง โดยเฉพาะในเมืองหลวง ที่แม้แต่กระทั่งสวนสาธารณะยังเลือกน้อยลงทุกที การจัดสวนภายในบ้านในปัจจุบันนี้จึงเป็นสิ่งที่ จะช่วยให้มนุษย์ได้สัมผัสกับความเป็นธรรมชาติมากขึ้น อีกทั้งความเป็นธรรมชาติยังจะช่วยให้บ้านมีบรรยากาศที่ร่มรื่น เกิดความน่าอยู่มากยิ่งขึ้น

การจัดสวนคือการสร้างสรรค์งานศิลปะบนพื้นดิน ซึ่งจะสวยงามเพียงใดนั้น นอกจาก ขึ้นกับองค์ประกอบทางศิลปะแล้ว ยังขึ้นกับสภาพของพรรณไม้ในพื้นที่นั้น ๆ รวมทั้งการเอาใจใส่ ดูแล แต่ถึงแม้จะจัดสวนได้สวยงาม แต่ขาดการเอาใจใส่ ไม่นานสวนของคุณก็จะทรุดโทรมลง ในที่สุด นอกจากความสวยงามแล้ว ความมีชีวิตชีวาของสวนยังมีส่วนสำคัญที่ช่วยเติมเต็มให้สวนนั้น น่ามองยิ่งขึ้น ซึ่งความมีชีวิตชีวาเหล่านี้เกิดจากแนวความคิดต่าง ๆ ที่ใช้ในการแต่งสวนนั่นเอง (บ้าน และสวน, 2549)

สำหรับการออกแบบปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ในครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาพื้นที่จัดสวนภายใน บ้านพักอาศัยโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเพิ่มทัศนียภาพให้สวยงาม และใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ซึ่งในการจัดสวนครั้งนี้ทำให้ผู้จัดทำได้ทราบถึงปัญหาและแนวทางแก้ไขต่าง ๆ จากประสบการณ์จริงและคำแนะนำจากอาจารย์ โดยจะเป็นประสบการณ์ในการทำงานในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ของพื้นที่ภายในบ้านให้สวยงาม ใช้เป็นพื้นที่พักผ่อนและทำกิจกรรมของบุคคลภายในบ้าน
2. เพื่อศึกษาขั้นตอนการออกแบบ และนำความรู้ที่ได้มาปฏิบัติจริงต่อไปเพื่อที่จะสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ในประสบการณ์จริง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตรวจเอกสาร

การจัดสวนหย่อม คือ การจัดสวนไม้ประดับที่ใช้เนื้อที่ในการจัดน้อย เป็นสวนขนาดเล็ก หรือจัดเป็นจุดๆในพื้นที่ใหญ่เพื่อเน้นบริเวณนั้นๆ เช่นบนพื้นสนามหญ้ากว้างแต่เพียงจุดเดียว ใช้อุปกรณ์ไม่เปลือง เช่น ก้อนหินก้อนหนึ่ง ต้นไม้คลุมดินหนึ่งกลุ่มกับไม้พุ่มขนาดกลางอีกหนึ่งต้นก็ จัดได้ การจัดสวนแบบนี้ไม่ยุ่งยากซับซ้อน บริเวณที่จัดเป็นพื้นที่ราบหรือเป็นเนินก็ได้ จะจัดตามมุม อาคาร มุมถนน หรือ โคนต้นไม้ เป็นสวนประดับที่มีรูปแบบกะทัดรัด สามารถเปลี่ยนแปลงรูปแบบ และวัสดุที่ใช้ได้ง่ายขึ้นถ้าเจ้าของเกิดความเบื่อหน่าย ส่วนใหญ่จะเปลี่ยนต้นไม้มากกว่าอย่างอื่น นิยมจัดกันมาก เพราะประหยัดเนื้อที่และค่าใช้จ่าย (จักรพันธ์, 2539)

การออกแบบสวนบ้าน เป็นการวางแผนบนพื้นฐานของความต้องการ , ความพึงประสงค์ ของบุคคลในครอบครัวหรือเจ้าของบ้าน เป็นการออกแบบสวน เพื่อมุ่งประโยชน์ความสวยงามให้ ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านหรืออาคารสิ่งก่อสร้างกับสวนที่คิด (สมจิตร, 2541)

การจัดสวนในบ้านเป็นส่วนหนึ่งของ Landscape ในสาขาวิชาพืชกรรม (Horticulture) มีความมุ่งหมายที่สำคัญเพื่อตกแต่งบริเวณบ้านให้สวยงามน่าดูก่อให้เกิดความสุขสดชื่นทั้งกายและใจ แก่เจ้าของบ้านและผู้อาศัย ตลอดจนเป็นที่สุขตาสุขใจแก่ผู้ที่ได้พบเห็น (เสรี, 2532)

1. วัตถุประสงค์ทั่วไป (สมจิตร, 2541)

วัตถุประสงค์ทั่วไปของการจัดสวน ประกอบไปด้วย 3 วัตถุประสงค์

1.1 การจัดสวนเพื่อประชาชน เป็นการจัดสวนเพื่อตอบสนอง หรือเกี่ยวข้องกับกิจกรรม ของประชาชน-บุคคล ความสะดวกสบายต่างๆภายในสวน เช่น ทางเดิน ศาลาที่พัก สระว่ายน้ำ ม้านั่งและอื่นๆ โดยธรรมชาติของบุคคลต้องการสวนที่มีรั้วรอบ มีพืชพรรณต้นไม้ยืนต้นและไม้พุ่ม และองค์ประกอบในการจัดในกรณีของพืชพรรณหลายๆชนิดไม้ยืนต้นเพื่อเป็นร่มเงาตามทาง เดินทางเท้า ไม้พุ่ม พืชคลุมดิน เพื่อให้ความเป็นอิสระ ชีวีติทาง ควบคุมทิศทางจราจร การจัดสวน เพื่อประชาชนมุ่งเน้นการเอื้ออำนวยประโยชน์สุขทางร่างกาย

1.2 การจัดสวนเพื่อความสวยงาม การจัดสวนมุ่งด้านความสวยงาม ทำให้เกิดความสุข ทางด้านจิตใจ และอารมณ์ การจัดมีหลายบรรยากาศ มีมุมสงบ มุมก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน การจัดมุ่งเน้นให้เกิดคุณค่า มีความลึกลับเพื่อให้เกิดความคิด เช่น การจัดสวนมีบรรยากาศทึบโล่ง มี เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สระน้ำ ลำธาร หิน มุมน้ำตก น้ำพุ มุมดอกไม้ การจัดสวนเพื่อความงามมุ่งเน้นประโยชน์สุขทางด้านจิตใจและอารมณ์

1.3 การจัดสวนเพื่อการทดลองในการศึกษาพืชพรรณใหม่ เพื่อการจัดสวนโดยมุ่งเน้นการทดลอง การคัดเลือกพันธุ์ใหม่ สายพันธุ์ใหม่ เพื่อแสวงหาพรรณพืชที่เหมาะสม เพื่อใช้ในการจัดสวนและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง วัตถุประสงค์ของการจัดสวนในข้อดังกล่าว มุ่งเน้นการศึกษาค้นคว้าทดลองและวิจัย

2. ทำไมถึงต้องมีการจัดสวน (เอี่ยมพร, 2525)

2.1 จัดสวนขึ้นเพื่อจะกันเสียงรบกวนจากถนนหรือเพื่อนบ้าน มักจะใช้ไม้พุ่มหนาหรือไม้ยืนต้น เช่น อโศกอินเดีย ชบา เข็ม ผกากรอง เป็นต้น

2.2 เพื่อกรองฝุ่นที่กระจายอยู่ทั่วไปในอากาศ โดยเลือกใช้พรรณไม้ที่สามารถเก็บฝุ่นละอองได้มาก เช่น สนทะเล สนประดิพัทธ์

2.3 ต้องจัดแต่งบางตำแหน่งของสวนเพื่อปิดบังสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมของบริเวณใกล้เคียง เช่น บริเวณใกล้บ้านที่มีกองขยะ สวนและต้นไม้จะช่วยกรองเชื้อโรค และปิดบังภาพที่ไม่น่าดูได้

2.4 เพื่อให้เกิดความเป็นส่วนตัวป้องกันสายตาจากเพื่อนบ้าน เช่น ภายในบ้านมีมุมสงบหรือมุมส่วนตัว

2.5 เพื่อความสวยงามด้านจิตใจ เมื่อสภาพของสวนในบ้านมีสีเขียวสดใสมีร่มเงาของต้นไม้บ่อน้ำ ลำธาร หรือน้ำตกจำลอง และทำให้ได้มีโอกาสได้ใกล้ชิดธรรมชาติมากขึ้น

2.6 เพื่อประโยชน์ใช้สอย เช่น ปลูกสวนครัวหรือ ปลูกผัก

2.7 เพื่อการออกกำลังกายหรือวิ่งเล่นเกมต่างๆฝึกการปลูกเลี้ยง และดูแลต้นไม้

3. ประโยชน์ของการจัดสวน (สมจิตร, 2541)

3.1 ทำให้พื้นที่ขอบเขตมีความปลอดภัย มีพืชพรรณที่งอกงาม ตลอดจนร่มเงาต้นไม้ใหญ่

3.2 ลดเสียงรบกวนจากภายนอก จากถนน ทำให้บริเวณภายในสงบ เช่น การปลูกต้นไม้เป็นพุ่มซ้อน เพราะต้นไม้สามารถกรองเสียงได้

3.3 ทำให้พื้นที่บริเวณสะอาด มีอากาศบริสุทธิ์ เช่น การทำสนามหญ้าเปิดกว้าง สนามหญ้าช่วยในการกรองฝุ่นละออง การกระจายตัวของเชื้อโรค ให้ความเย็นและอากาศบริสุทธิ์ทั่วบริเวณ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.4 ทำให้มีพื้นที่เฉพาะเป็นสัดส่วน (Privacy) ทำให้เกิดอิสระในการประกอบกิจกรรม มีมุมสงบเป็นส่วนตัว

3.5 มีสถานที่ออกกำลังกาย เช่น สนามเด็กเล่น สนามสำหรับเล่นเกมส์ สระว่ายน้ำ

3.6 เสริมบ้านหรืออาคารให้มีคุณค่า ทำให้บ้านหรืออาคารเด่นขึ้น น่าอยู่อาศัย

3.7 มีพื้นที่ประกอบกิจกรรมงานอดิเรก เช่น พื้นที่ปลูกผักสวนครัว หรือสวนไม้ผลขนาดย่อมเพื่อการประหยัดการบริโภคพืชผักที่ปลอดภัย

3.8 จัดตกแต่งสวนหรือปลูกพืชพรรณ ปิดบังบางส่วนของพื้นที่ที่ไม่พึงประสงค์ พื้นที่สกปรก ที่ทิ้งขยะ

3.9 ก่อให้เกิดความสงบสุขภายในครอบครัว เกิดความใกล้ชิด พ่อบ้านซุดดิน แม่บ้านถอนหญ้า เด็กช่วยกันรดน้ำต้นไม้ เป็นการทำให้เด็กๆ รู้จักทำงานบ้าน และเกิดความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของพืช

4. ลักษณะงานภูมิทัศน์ที่ดี (สมจิตร, 2541)

4.1 ต้องสามารถทำให้ผู้อยู่อาศัยมีชีวิตรอบรู้ที่ดีกว่าเก่า (Better for living) หมายถึง การวางแผนการจัด การจัดสร้าง การดูแลรักษาหลังการจัดสวน ทำให้ผู้อยู่อาศัยมีความพึงพอใจ มีความสุข มีความรัก มีความหวงแหน เสริมส่งการดำรงชีวิตและความสุขสันต์ในครอบครัว สนองตอบทั้งด้านสถาปัตยกรรม วิศวกรรม สุนทรียภาพและอารมณ์

4.2 มีพื้นที่สำหรับพักผ่อนและใช้ประโยชน์ได้มาก หมายถึง พื้นที่ใช้สอยทั้งส่วนงานภูมิทัศน์เขียว และส่วนภูมิทัศน์คาดแข็ง เป็นการใช้พื้นที่ให้เกิดประสิทธิภาพ สำหรับการนั่งเล่นพักผ่อน การเดินเล่น การออกกำลังกาย การทำงาน การประกอบอาหาร พื้นที่รับประทานอาหาร พื้นที่สำหรับจัดเลี้ยง พื้นที่รับรองแขก พื้นที่ใช้สอย และให้ความปลอดภัย

4.3 สามารถควบคุมฟ้าอากาศได้ตลอดทั้งปี ทำให้บ้านและบริเวณที่มีการจัดสวนให้ความรู้สึกเย็นสบาย ลดการสะท้อนของแสง แก้ปัญหาหมอกดกกระทบของแสง ป้องกันกระแสลมพัดแรง เก็บอุ้มความชื้นและกระแสลมไว้ในบริเวณที่ทำ

4.4 ทำให้อากาศภายในบ้านบริสุทธิ์และสะอาด งานภูมิทัศน์ที่ดีต้องมีการจัดพืชพรรณเพื่อกรองซบฝุ่นละอองที่เป็นพิษ และฟอกอากาศที่เป็นพิษให้บริสุทธิ์

4.5 เพิ่มพูนคุณค่าให้แก่บ้าน อาคาร และบริเวณ ทำให้อาคารมองดูดีขึ้น มีความเป็นระเบียบ อ่อนนุ่ม ร่มรื่นสดชื่นสวยงาม เด่นสง่า ทำให้บริเวณมีคุณค่าและมีราคามากขึ้น งานภูมิทัศน์เป็นเครื่องชี้ถึงวัฒนธรรม ความเก่าแก่ และจิตใจของผู้อยู่อาศัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.6 ให้ความเป็นอิสระ งานภูมิทัศน์ต้องสร้างเป็นอิสระได้สร้างกรอบรอบล้อม(Enclosure) สร้างห้องกลางแจ้ง (Outdoor room) ซึ่งประกอบไปด้วยพื้นที่ที่ระนาบระดับผิวพื้น (Floor plane) พื้นที่ระนาบแนวตั้ง (Vertical plane) ทำให้เกิดชุดที่ว่างเป็นห้อง ให้ความเป็นอิสระแก่ผู้อยู่อาศัย ป้องกันสายตาจากบุคคลภายนอกและสามารถลดเสียงรบกวนจากภายนอกพื้นที่ได้

4.7 มีความสวยงามชั่วคราว งานภูมิทัศน์ที่มีการดูแลบำรุงรักษาอย่างดี ต้องสามารถคงความสวยงามไว้ได้ตลอดเวลา ทุกวัน ทุกเดือน ทุกปี แม้ว่ากาลเวลาจะเปลี่ยนแปลงไป ความสวยงามและคุณค่ายิ่งเพิ่มขึ้น กลายเป็นของเก่า รูปทรง ผิวสัมผัส สี สันบางส่วนเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมของฤดูกาล เกิดเป็นประวัติศาสตร์ ดำเนินเล่าขานบอกต่อกันมา กลายเป็นสิ่งที่ต้องอนุรักษ์และพึงหวงแหน

4.8 กำหนดตำแหน่งขององค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบลงอย่างเหมาะสม และให้กลมกลืนสอดคล้องและรับกับพื้นที่กับสถาปัตยกรรมหรือสิ่งก่อสร้างหลักอย่างเหมาะสมลงตัว

4.9 มีการดูแลรักษาง่ายและประหยัดเวลา ประหยัดแรงงาน การจัดการง่ายไม่ซับซ้อน ดังนั้นการออกแบบจะต้องพยายามค้นหาทำอย่างไรให้งานภูมิทัศน์มีความสวยงามใช้ประโยชน์ได้คุ้มค่า และมีการบำรุงรักษาง่าย (Easy maintenance) และมีการดูแลบำรุงรักษาต่ำ (Low - maintenance)

5. ทัศนะเกี่ยวกับการใช้พื้นที่ให้เหมาะสมในการจัดสวน (สมจิตร์, 2538)

เพื่อสนองความต้องการของเจ้าของบ้านในการพื้นที่จัดสวนให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

5.1 พื้นที่นันทนาการ (Recreation) เช่น พื้นที่ที่เป็นสระว่ายน้ำ สนามเบดมินตัน สนามเด็กเล่น สนามเทนนิส หรือสนามอเนกประสงค์อื่น ๆ

5.2 พื้นที่ที่ให้ความสุขสบาย (Comfort) พื้นที่ลานพักผ่อน มีหลังคากรองแสง ปลูกต้นไม้ใหญ่เพื่อให้ร่มเงาหรือคังลม เป็นที่พักผ่อนช่วงแสงจัดหรือตอนบ่าย เป็นที่อ่านหนังสือ เป็นพื้นที่ใช้พักผ่อนนอกบ้าน

5.3 พื้นที่อเนกประสงค์ (Flexibility) เป็นพื้นที่ที่มีวัตถุประสงค์มากกว่า 2 อย่างขึ้นไป คือพร้อมดัดแปลงไปใช้ได้หลายกรณี เช่น เป็นพื้นที่รับรองแขก ดัดแปลงเป็นม้านั่ง บ่อทราย ถ้าเป็นลักษณะสนามเปิด ภาคว่าดัดแปลงเป็นสนามเบดมินตันส่วน ภาคว่าเป็นพื้นที่สำหรับจัดงานปาร์ตี้

5.4 พื้นที่อำนวยความสะดวกและให้ความปลอดภัย (Convenience and safety) เป็นส่วนให้ความสะดวก ปลอดภัย เช่น ทางเดินภายในสวน บันไดสวน ทางรถ ลานจอดรถ โคมไฟเฉพาะในส่วน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ของพื้นที่บริการที่เก็บเครื่องมือ ราวตากผ้า ล้วนแต่อยู่พื้นที่อำนวยความสะดวก ด้านความปลอดภัย เช่น แสงสว่างตามชั้นบันได ทางเดินเท้า สะพาน

5.5 พื้นที่ให้ความสวยงาม (Beautification) พื้นที่สำหรับปลูกต้นไม้ประดับที่มีรูปทรงสวยงามจะเป็นไม้ยืนต้น ไม้พุ่ม ไม้ดอก ไม้ใบชนิดต่าง ๆ ตลอดจนสนามหญ้า มุมความสวยงาม ตื่นตา ตื่นใจ การปลูกพืชจะผสมผสานกันในรูปทรง สี สัน ผิวสัมผัส ลักษณะใบ ตลอดจนถึงหญ้าและทางเดิน เพื่อให้เกิดจุดสนใจ

5.6 พื้นที่ให้ความอิสระ (Privacy) คนส่วนใหญ่ต้องการมีบ้านและที่ดิน เพราะทุกคนต้องการอิสระ การจัดสวนจำเป็นต้องมีพื้นที่เอกเทศ เพื่อทำกิจกรรมส่วนตัว พื้นที่ให้ความอิสระประกอบด้วย ลานพัก รั้วป้องกันสายตาจากภายนอก ป้องกันเสียง ต้นไม้ใหญ่ให้ร่มเงา ประตูเข้าออกบริเวณพื้นที่สำหรับพักผ่อน

5.7 พื้นที่ดูแลรักษาคำ (Easy of maintenance) เป็นส่วนเรียบง่าย สะดวกต่อการดูแลรักษา เช่น การทำสนามหญ้าเรียบ ปลูกไม้พุ่ม โตช้า ทางเดินเท้าปูด้วยกระเบื้อง อิฐ สีลาแสง การทำขอบเขตแปลงดอกไม้ด้วยอิฐ การทำขอบรอบโคนต้นไม้ใหญ่ การปลูกพืชคลุมดินในส่วนที่มีการจัดการลำบาก

5.8 พื้นที่รับรองแขกเฉพาะกิจ (Entertaining) เน้น ไม้ที่ดูแลรักษาง่ายเป็นหลักมีพื้นที่รับประทานอาหารนอกบ้านสำหรับครอบครัว มีหลังคาและปลูกไม้เลื้อยคลุม

5.9 พื้นที่ผลิตอาหาร (Food production) เช่น พื้นที่ปลูกพืชผัก ไม้ผลบางชนิดที่มีรูปทรงของต้นและพุ่มสวยงาม

6. การจัดสวนกับรูปทรงของพื้นที่ (สมจิตร, 2538)

เป็นการเปลี่ยนสภาพพื้นที่ที่ไม่เกิดประโยชน์ให้เป็นพื้นที่ที่มีประโยชน์และพื้นที่ที่เป็นประโยชน์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ดังนั้นต้องใช้พื้นที่ให้คุ้มค่าและเหมาะสมกับรูปทรงพื้นที่ในแต่ละแบบ ดังนี้

6.1 พื้นที่แคบและยาว (Long and narrow lot) การจัดสวนในพื้นที่เช่นนี้ การแบ่งพื้นที่เพื่อใช้ประโยชน์เพื่อค้ำเนินถึงตำแหน่งของบ้านหรืออาคารที่ปลูกสร้างในพื้นที่และส่วนของพื้นที่ติดถนน ถ้าพิจารณาส่วนของพื้นที่ใช้ประโยชน์จะมีพื้นที่ส่วนตัว (Private area) มากกว่าพื้นที่ส่วนสาธารณะ (Public area)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.2 พื้นที่สี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน (Pie-shale lot) หลักการสร้างที่พักอาศัยต้องยึดแนวขนานของพื้นที่ที่ดินถนน ดังนั้นการแบ่งพื้นที่ต้องคำนึงถึงการใช้ประโยชน์พื้นที่ ในส่วนหน้าบ้านน้อยกว่าพื้นที่ส่วนหลังที่ใช้จัดสวน ทำให้มีพื้นที่จัดสวนมาก สามารถจัดสวนรอบอาคารส่วนหลัง โดยเฉพาะส่วนที่เป็นห้องรับแขกและห้องนอน ทำให้มีมุมมองและพื้นที่ใช้ประโยชน์มากขึ้น

6.3 พื้นที่สี่เหลี่ยมจัตุรัส (Square lot) กรณีนี้สามารถประยุกต์ได้หลายรูปแบบ

6.3.1 พื้นที่สี่เหลี่ยมจัตุรัสที่ด้านใดด้านหนึ่งของพื้นที่ที่ดินถนนพื้นที่ส่วนตัว (Private area) ควรจะมีพื้นที่มากกว่าพื้นที่ส่วนสาธารณะ (Public area) ในกรณีคำนึงถึงการใช้ประโยชน์ แต่หากตำแหน่งที่สร้างบ้านพักอยู่กึ่งกลางของพื้นที่ส่วนสาธารณะ (Public area) จะมีพื้นที่เท่ากับพื้นที่ส่วนตัว (Private area) คือ 1:1

6.3.2 พื้นที่สี่เหลี่ยมมุมฉก (Square corner lot) คือพื้นที่ที่มีด้านสองด้านติดถนน การจัดแบ่งพื้นที่ส่วนสาธารณะ (Public area) จะมีพื้นที่เป็น 3 เท่าของพื้นที่ส่วนตัว (Private area) ทั้งนี้เพราะสภาพถนนเป็นตัวบังคับ

6.4 พื้นที่สี่เหลี่ยมผืนผ้า (Rectangular lot) ให้พิจารณาตามสภาพพื้นที่

6.4.1 พื้นที่สี่เหลี่ยมผืนผ้าที่มีด้านใดด้านหนึ่งติดถนน พื้นที่ส่วนสาธารณะ (Public area) มีพื้นที่น้อยกว่าพื้นที่ส่วนตัว (Private area) ยกเว้นกรณีสร้างบ้านพักไว้กึ่งกลางพื้นที่

6.4.2 พื้นที่สี่เหลี่ยมผืนผ้ามุมฉก พื้นที่สาธารณะ (Public area) จะมีพื้นที่ใหญ่กว่าพื้นที่ส่วนตัว (Private area)

7. หลักการออกแบบให้มีคุณค่าทางศิลปะ (เอี่ยมพร, 2530)

คือ การจัดองค์ประกอบของส่วนมูลฐานที่สำคัญของความงาม ให้มีคุณลักษณะและการใช้สอย รูปลักษณะ คุณค่า รูปทรง การวางช่องว่าง พื้นผิวและสีถูกหลักการจัด ทารออกแบบที่ดี คือ การออกแบบให้มีความเป็นคุณภาพ สดส่วน ช่วงจังหวะ ความกลมกลืน ความแตกต่าง และการทำให้เกิดจุดเด่นและยังผลให้เกิดประโยชน์ดังนี้

7.1 การสร้างสรรค์ (Creative) เป็นการแสดงออกในทางความคิดของตนเอง โดยไม่ลอกแบบใคร ต้องคำนึงถึงคุณค่าของการใช้สอยให้เหมาะสมกับหน้าที่ โดยควรคำนึงในด้านความประหยัด ความมั่นคง ความสะดวกสบายในการดูแลรักษา และความปลอดภัยในการใช้

7.2 เทคนิคในการทำ (Technical) เป็นกลวิธีและหลักของวิชาของการสร้างสรรค์ จนออกมาเป็นรูปร่างของงาน โดยการใช้วัสดุ การใช้เครื่องมือในการทำอย่างเหมาะสม

7.3 คุณค่าทางศิลปะ (Aesthetic) หมายถึง ความสวยงามอย่างมีสุนทรียภาพฉะนั้นการออกแบบการนี้เป็นเอกสารที่ส่งมอบไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบจำเป็นต้องมีคุณค่าทางศิลปะ ในด้านความสวยงาม ในรูปทรงลักษณะในกลุ่มชนที่มีความเจริญ
ความจำเป็นในด้านนี้ยิ่งสูงขึ้น

8. จุดมุ่งหมายในการเลือกพันธุ์ไม้ เพื่อประหยัดเวลาในการดูแลรักษา ดังนี้ (เอี่ยมพร, 2530)

8.1 เลือกลักษณะและพันธุ์ไม้และชนิดให้เหมาะสมกับสถานที่นั้น ๆ ทั้งในสภาพ แสง ลม
ความชื้น ตามลักษณะนิสัยของพันธุ์ไม้

8.2 เลือกต้นไม้ที่น้อยชนิด เพื่อช่วยให้เกิดรูปแบบที่ใกล้เคียงกัน สะดวกในการตัดแต่ง และม
ีความสวยงามแบบเรียบง่าย

8.3 หากต้องการเพิ่มสีสันให้กับสวนควรเลือกไม้พุ่มดอกตลอดปีหรือไม้หัวโดยไม่ต้องใช้
ไม้ดอกล้มลุก

8.4 ควรปลูกไม้ให้จำนวนพอเหมาะกับพื้นที่นั้น ๆ หรือเหมาะกับแปลงปลูก

8.5 เลือกไม้พุ่มที่มีใบหนาแน่น โตช้า แต่สวนได้นาน ไม่ต้องตัดแต่งบ่อยๆ เช่น เข็ม

8.6 ควรเลือกไม้พุ่มที่ทน ได้ดีทั้งที่มีแสงแดดและในที่ร่มรำไร หรือในพื้นที่ที่แสงแดด
เปลี่ยนแปลงตลอดวัน

8.7 เลือกไม้ดอกที่ทนทานและเกิดใหม่ทดแทนต้นที่ตายได้เรื่อย ๆ

8.8 เลือกต้นไม้ที่มีรูปทรงคงที่ไม่ต้องตัดแต่ง เช่น เศรษฐีไซ่ง่อน เข็มกุดัน

8.9 เลือกพันธุ์ไม้ที่เจริญเติบโตได้ดีในท้องถิ่น นั้น ๆ

9. การปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงบรรยากาศในสวน (พรรณเพ็ญ, 2540)

สวนนั้นถึงแม้จะได้รับการดูแลรักษาเป็นอย่างดีแล้วก็ตาม ใ้ว่าจะสามารถคงสภาพให้สวย
งามสมบูรณ์เหมือนเดิมได้ตลอด อาจต้องมีวันหมดอายุและตายไปหรืออาจมีโรคภัยและผลกระทบ
จากสภาพแวดล้อม ทำให้ชำรุดเสียหายและหมดสภาพ ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงทำให้ต้องมีการ
ปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงสวนแบบเดิม ดังนี้

9.1 หากมีต้นไม้หมดอายุและตายไป ควรหาต้นไม้มาเปลี่ยนใหม่ อาจจะใช้ต้นไม้ชนิดเดิม
หรือเปลี่ยนชนิดใหม่ เพื่อเปลี่ยนแปลงสีสันและบรรยากาศภายในสวน ทั้งนี้ควรพิจารณาให้มีขนาด
รูปฟอร์มและธรรมชาติใกล้เคียงของเดิม เพื่อให้รูปแบบของสวนที่เป็นอยู่ไม่เปลี่ยนแปลง

9.2 ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงสภาพความเป็นอยู่และสมาชิกในครอบครัว เช่น ในขณะที่จัดสวน ครอบครัวมีเด็กอาจจะกำหนดให้มีเครื่องเล่นเด็ก เช่น ชิงช้า ม้าหมุน กระดานลื่น หรือบ้านที่มีป้อหรือสระว่ายน้ำ อาจทำรั้วประกอบสวนชั่วคราว เมื่อเค็ดโตขึ้นสิ่งเหล่านี้ก็ไม่จำเป็น จึงสมควรปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสภาพสวน ให้เหมาะกับสภาพใหม่ ตรงกันข้ามหากสภาพของครอบครัวเดิมไม่มีเด็ก แต่ปัจจุบันมีเด็กก็ควรจะต้องปรับปรุง และเพิ่มเติมในสิ่งที่สนองกับความต้องการและสิ่งแวดล้อมใหม่

9.3 การแก้ไขต่อเติมหรือเพิ่มเติมตัวอาคารใหม่ เนื้อที่และสภาพสวนก็อาจเปลี่ยนแปลงไป จึงมีความจำเป็นจะต้องปรับปรุงแก้ไข หรือสวนใหม่อีกครั้ง เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพและสิ่งแวดล้อมใหม่

9.4 ในกรณีที่สวนได้รับการจัดแต่งไว้นานปี อาจทำให้เกิดความเบื่อหน่าย อยากจะแก้ไขปรับปรุง เพื่อเปลี่ยนแปลงบรรยากาศก็ย่อมทำได้ หรืออาจเปลี่ยนแปลงพันธุ์ไม้ใหม่ ๆ เพื่อทำให้เกิดสีสันและบรรยากาศที่แตกต่างออกไป กระปรับปรุงแก้ไขส่วนเดิม โคนเหลือไว้บางส่วนและแต่งเติมจัดบางส่วน จะทำงานได้ยากกว่าการรื้อถอนและทำใหม่หมด สิ่งสำคัญนักออกแบบจะต้องพิจารณาอย่าให้เกิดความขัดแย้งกัน

10. ความรู้เกี่ยวกับการจัดสวน (กรองแก้ว, 2537)

10.1 อุปกรณ์การจัดสวน

10.1.1 หิน ควรเลือกหินที่มีรูปร่างลักษณะสวยงาม เป็นหินที่ได้จากภูเขา และ หินทะเล ลักษณะจะสวยงามเป็นธรรมชาติ

10.1.2 กรวด กรวดน้ำจืดเป็นสีน้ำตาล กรวดทะเลเป็นสีขาว เวลานำไปจัดสวน ควรแยกประเภทเพื่อให้มีลักษณะที่เข้ากัน จะทำให้สวนดูสวยงามขึ้น

10.1.3 หินย่อย ควรใช้ในที่ร่มไม้โคนน้ำฝน จะได้ไม้สกปรกมากซื้อได้ราคาถูกกว่ากรวด และมีให้เลือกหลายสี

10.1.4 ทราย ควรใช้ทรายน้ำจืด เพราะถ้าให้ทรายทะเลจะมีความเค็มเมื่อนำไปปลูกต้นไม้ก็จะตาย

10.1.5 อิฐบล็อก ใช้เป็นแนวกันขอบเขตในการแต่งสวน หรือใช้กันดินทราย

10.1.6 แผ่นซีเมนต์ ใช้ปูเป็นทางเท้าสำหรับเดินในสวน เพื่อป้องกันไม่ให้เหยียบย่ำต้นไม้ แม้จะเป็นสวนเล็ก ๆ ก็สามารถทำทางเท้าได้ อาจใช้อิฐก้อนใหญ่ที่มีลักษณะแบนวางเป็นทางเท้าก็ได้

10.1.7 กระจกต้นไม้ การตกแต่งสวนนั้น ไซว่าจะเป็นการปลูกต้นไม้ลงพื้นดินเท่านั้น นำต้นไม้ที่ปลูกในกระถางไปตกแต่งก็จะเป็นการเพิ่มความสวยงาม

10.1.8 บ่อน้ำ หากมีบริเวณบ้านน้อยไม่มีที่มากพอที่จะขุดบ่อน้ำสามารถหาซื้อได้ตามร้านอุปกรณ์ตกแต่งสวน มีให้เลือกหลายแบบ

10.1.9 วัสดุต่าง ๆ อาจเป็นตุ๊กตาเซรามิก มีทั้งตัวเล็กและตัวใหญ่ รูปปั้นแบบต่าง ๆ มีให้เลือกมากมายตามใจชอบ หรือท่อนไม้ รั้วไม้ที่มีลักษณะสวยแปลกตา

10.1.10 ต้นไม้ เลือกประเภทของต้นไม้ให้เหมาะกับพื้นที่ มีทั้งไม้ใบ ไม้ดอก ไม้ยืนต้น ไม้พุ่ม ไม้คลุมดิน

10.1.11 เครื่องมือทำสวน ได้แก่ บัวรดน้ำ จอบ กรรไกรตัดกิ่ง เสียม

10.2 การตกแต่งสวน (กรองแก้ว, 2537)

10.2.1 การจัดหิน ควรเลือกหินที่เป็นธรรมชาติ ไม่ควรนำหินที่ได้จากการระเบิดมาใช้เพราะจะเป็นเหลี่ยม มีคม เลือกรูปร่างและขนาดให้เหมาะสม หินจะมีลักษณะต่างกันหลายแบบ ได้แก่

- หินที่มีลักษณะสูงตั้งตรง มีความมั่นคง ตั้งเป็นจุดเด่น
- หินที่มีลักษณะตั้ง ทรงเตี้ย ใช้แต่งเป็นองค์ประกอบของหินก้อนใหญ่
- หินที่มีลักษณะรูปร่างแปลก ๆ สามารถนำมาแต่งเป็นจุดเด่นของสวนได้
- หินที่มีลักษณะคล้ายกระดองเต่า อาจใช้เป็นหินรองตุ๊กตาหรือนำรูปปั้นมาวาง
- หินที่มีลักษณะเรียบแบน เตี้ย สามารถนำมาจัดวางเรียงเป็นทางเดินได้

การจัดหิน ควรเลือกหินที่มีลักษณะรูปร่างไม่แตกต่างกันมากนัก การจัดควรให้มีหินก้อนใหญ่เป็นหลัก แล้วใช้หินก้อนที่มีขนาดเล็กแต่งเป็นส่วนประกอบรอบ ๆ หินก้อนใหญ่ หรืออาจจะเป็นด้านหน้าด้านเดียวก็ได้

การจัดต้นไม้ ก้อนกรวด หินรวมกัน อาจนะก้อนกรวด โรยรอบก้อนหินหรือจัดแต่งให้เป็นเนินสวยงาม ส่วนหินก้อนใหญ่อาจนำมาวางข้างต้นไม้ เป็นที่นั่งในสวนก็ได้โดยรอบ ๆ หินก้อนใหญ่ อาจโรยกรวดรอบ ๆ การแต่งต้นไม้กับก้อนหินอาจปลูกต้นไม้ที่มีต้นใหญ่ข้างหินก้อนใหญ่ แล้วปลูกต้นไม้ที่มีขนาดเล็กรองลงมาข้างหินก้อนเล็ก

10.2.2 การจัดบ่อน้ำ การมีบ่อน้ำในสวนทำให้มีความชุ่มชื้น และยังสามารถตักน้ำในบ่อมารดน้ำต้นไม้ได้อีก ถ้ามีพื้นที่มากก็ทำบ่อใหญ่ มีพื้นที่น้อยก็ทำบ่อเล็ก

ลักษณะของบ่อมีอยู่ 2 แบบ คือ

- บ่อลักษณะรูปเรขาคณิต ได้แก่ ครึ่งวงกลม วงกลม สามเหลี่ยม ทำได้โดยหล่อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คอนกรีตตามแบบ จากนั้นก็ตกแต่งให้สวยงาม

- บ่อลักษณะธรรมชาติ ได้แก่ การขุดดิน ทำบ่อ ลักษณะเป็นแบบใดก็ได้ อาจจะโค้งเข้าได้ตามต้องการ เมื่อขุดดินได้รูปแล้ว อาจจะหล่อคอนกรีตก็ได้

สำหรับผู้ที่มีพื้นที่น้อยไม่สะดวกในการขุดบ่อ ในปัจจุบันมีบ่อที่หล่อคอนกรีตสำเร็จแล้ว มีให้เลือกซื้อหลายแบบ หลายขนาด และสะดวกในการเคลื่อนย้ายด้วย หาสื่อได้ตามร้านอุปกรณ์ตกแต่งสวน

วิธีการการบ่อน้ำ (กรองแก้ว, 2537)

- การจัดบ่อลักษณะรูปเรขาคณิต เมื่อเราซื้อบ่อมาแล้ว เริ่มขุดดินให้มีขนาดเท่ากับที่ซื้อมาแล้วยกบ่อมาวางคว่ำพอดีหรือเปล่า จากนั้นทุบดินก้อนหลุมให้แน่น ๆ แล้วเทคอนกรีตก้อนหลุมกันน้ำซึม หลังจากที่ได้ใส่บ่อลงในบ่อ จากนั้นตกแต่งขอบบ่อด้วยหิน อิฐให้สวยงาม

- การจัดบ่อลักษณะธรรมชาติ เริ่มขุดตามรูปแบบที่ต้องการ กะความลึกให้พอดี แล้วเทคอนกรีตตามแบบ ในบ่ออาจปลูกไม้ในน้ำ เช่น บัวสีต่าง ๆ ซึ่งมีให้เลือกหลายพันธุ์ บอน เฟิร์น หรืออาจจะเลี้ยงปลาด้วยก็ย่อมได้ แล้วตกแต่งขอบบ่ออาจเป็นต้นไม้พันธุ์เล็กหรือไม้คลุมดิน แล้วโรยหินเกล็ดให้สวยงาม

ปลูกต้นไม้ลงในบ่อ

ต้นไม้ที่สามารถปลูกในบ่อได้คือ ไม้ลอยน้ำ เช่น จอก ผักตบชวา ไม้ในน้ำ เช่น กก บัวพันธุ์ต่าง ๆ โดยมีข้อสังเกตต่อไปนี้

1. ถ้าเป็นบ่อคอนกรีต ควรนำต้นไม้ที่ปลูกในกระถาง แต่ต้นไม้จะเจริญเติบโตไม่เต็มที่ ดินที่ปลูกจึงต้องใส่ปุ๋ย ปลูกโดยฝังหัวลงในดินแล้วกลบด้วยทรายหรือกรวดที่หน้าดินเพื่อกันดินไม่ให้ลอยน้ำออกมาเท่านั้นก็ยกกระถางลงบ่อได้

2. ส่วนบ่อดิน สามารถนำต้นไม้มาปลูกลงบ่อได้เลย และวิธีนี้ต้นไม้จะเจริญเติบโตได้ดี เพราะรากของต้นไม้สามารถชอนไชไปหาอาหารได้ แต่อาจจะสกปรกง่าย แต่แก้ไขได้โดยการทำทางระบายน้ำ

10.3 วิธีการเลือกและปลูกต้นไม้ (กรองแก้ว, 2537)

การเลือกต้นไม้

- แดด ต้องรู้ว่าต้นไม้ที่จะนำมาปลูกนั้นชอบแดดมากหรือแดดน้อย พิจารณาให้เหมาะสมว่ามีสิ่งแวดล้อมเช่นไร มีเขื่อนั้นต้นไม้ที่นำมาปลูกอาจตายได้

- ความชุ่มชื้น ต้นไม้บางชนิดต้องการมาก แต่บางชนิดต้องการเพียงเล็กน้อย บางชนิดต้องปลูกในที่ลุ่ม จึงควรพิจารณาถึงความต้องการของต้นไม้ เพื่อต้นไม้จะได้เจริญงอกงาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ดิน ต้นไม้บางชนิดชอบดินร่วน บางชนิดชอบดินปนทราย
- รูปทรง ของต้นไม้ มีทั้งพุ่มเตี้ย ทรงกลม ควรเลือกทรงต้นไม้ให้เหมาะกับบริเวณพื้นที่
- สีสน ต้นไม้แต่ละชนิดจะมีสีที่ต่างกัน ควรเลือกว่าจะปลูกสีเขียวกัน หรือจะเลือกสีที่ตัดกัน หรืออาจจะเลือกให้เข้าหรือตัดกับวัสดุ หิน กรวด ทรายที่นำมาตกแต่ง
- ลักษณะของใบ มีทั้งใบใหญ่ ใบเล็ก ใบแฉก ใบเดี่ยว หรือใบเป็นกลุ่ม เพื่อความสวยงาม ควรเลือกให้กลมกลืนกัน
- การปลูก อย่าปลูกติดกันมาก ควรเว้นช่องว่างบ้างเพื่อต้นจะได้แตกกิ่งก้าน เป็นพุ่มสวยงาม

การจัดต้นไม้ (กรองแก้ว, 2537)

- ควรจัดต้นไม้เป็นหมวดหมู่ ถ้าเป็นสวนหินก็ควรปลูกต้นกระบองเพชร หรือไม้อวบน้ำ ถ้าสวนอยู่ในที่ร่มก็เลือกปลูกต้นไม้ในร่มถ้าสวนอยู่กลางแจ้งก็เลือกปลูกไม้กลางแจ้งที่ทนแดดทนฝนได้
- ความสูงของต้นไม้แต่ละชนิดจะต่างกัน ควรจัดระดับให้เหมาะสมทำได้โดย ต้นไม้ที่สูงควรปลูกด้านหลัง ส่วนต้นไม้ที่เป็นพุ่มหรือทรงเตี้ย ปลูกไว้ด้านหน้า จะทำให้เกิดความสวยงามและความเป็นระเบียบของต้นไม้
- เมื่อปลูกต้นไม้ใหญ่ ควรมีต้นไม้ทรงเตี้ยปลูกใกล้ ๆ ครอบคลุมไปด้วย เพื่อจะไม่ให้ต้นไม้ใหญ่ดูโดดเกินไป
- ควรมีวัสดุ ต่อ ไม้ กรวด หิน เป็นส่วนประกอบของต้นไม้ เพื่อเป็นความสวยงาม

การปลูกต้นไม้ยืนต้น (กรองแก้ว, 2537)

การปลูกต้นไม้ยืนต้นมีประโยชน์ คือ บังแสงแดด ทำให้บริเวณบ้านเย็นสบาย กันฝุ่นละออง และควรเลือกปลูกต้นไม้ที่มีกลิ่นหอม ก่อนปลูกควรรู้ด้วยว่าต้นไม้ชนิดที่นำมาปลูกว่าเมื่อโตเต็มที่แล้วจะสูงใหญ่ขนาดไหน ไม่เช่นนั้นจะมีปัญหาภายหลัง และควรปลูกให้ห่างจากตัวบ้านพอสมควร เพราะต้นไม้เมื่อโตกิ่งก้านจะชนบ้าน และต้นไม้บางชนิดจะมีรากพิเศษ เช่น ต้นไทร รากซึ่งอาจชอนไชไปได้ฐานตัวบ้านได้

ไม้ยืนต้น อาจปลูกเรียงเป็นแถวหรือคั่นเดี่ยว แล้วปลูกไม้พุ่มเตี้ยหรือพืชคลุมดินที่โคนต้น หรืออาจจะก่ออิฐมอญล้อมรอบแต่ต้องกว้างใหญ่ เพื่อปลูกพืชโคนต้นด้านในได้อีก หรืออาจจะล้อมด้วยไม้อีกชั้นด้านนอก ด้านบนอาจใช้วางกระถางต้นไม้หรือนั่งเล่นก็ได้

ทางเท้า

- ทางเท้าทำให้เกิดความสวยงามแล้วยังป้องกันการเหยียบย่ำต้นไม้ได้ด้วย ควรทำให้กลมกลืน สมดุลกับสวน

- วัสดุที่นำมาใช้ เช่น หินที่เรียบแบบ กระเบื้องดินเผา กระเบื้องโมเสก อาจโรยก้อนกรวดเล็กหรือปลูกหญ้าแซมเพิ่มความสวยงามก่อนที่จะวางวัสดุ ควรปรับพื้นที่ให้เรียบแล้วโรยทรายเกลี่ยให้เรียบ แล้วจึงนำวัสดุมาวาง เพื่อเวลาเดินจะได้ไม่กระโดดกระเดก อาจทำให้หกล้มได้

อุปกรณ์ตกแต่งสวน

- หิน อาจเป็นหินที่มีรูปร่างแปลกๆ วางประดับสวน ก็สามารถเป็นจุดเด่นของสวนได้
- เครื่องปั้นดินเผา ปัจจุบันมีแบบสวย ๆ ให้เลือกมากมาย ราคาก็ไม่แพงมากนัก
- กรวด มีให้เลือกทั้งก้อนใหญ่และก้อนเล็กมีหลายสี จัดวางให้สวยงาม
- รากไม้ หรือ ตอไม้ วางเป็นจุดเด่น แล้วยังนำไม้คลุมดินหรือ ไม้ทรงเตี้ยมาปลูกประกอบ

อีก

11. หลักการจัดสวน (กรองแก้ว, 2537)

11.1 จัดเป็นหน่วย คือการจัดหินให้เป็นกลุ่ม จัดต้นไม้ให้เป็นกลุ่ม อยู่ในพื้นที่บริเวณเดียวกัน เราจะจัดแบ่งกลุ่มก็ได้ โดยแต่ละกลุ่มต้องไม่แตกต่างกัน มีความกลมกลืน แต่ภายในกลุ่มนั้นต้องมีอยู่ 1 กลุ่มที่เด่น ส่วนกลุ่มอื่น ๆ เป็นกลุ่มประกอบ

11.2 จัดเป็นจุดเด่น ถือเป็นจุดดึงดูดความสนใจของสวนผู้ที่มองเข้ามาในสวน ได้แก่ ในพื้นที่ที่เราจะจัดสวนนั้น ปลูกต้นไม้ที่มีลักษณะและสีที่เหมือนกันหมดก็จะไม่มีจุดเด่น แต่ถ้าในกลุ่มต้นไม้ที่เราปลูกต้นไม้บานบุรี ดอกสีเหลืองเพิ่มเข้าไป ต้นบานบุรีดอกสีเหลืองก็จะกลายเป็นจุดเด่นทันที ทำให้สวยงามยิ่งขึ้น

เราอาจจะใช้วัสดุอื่นจัดเป็นจุดเด่นได้ด้วย เช่น ตอไม้ รากไม้ หรือหิน ซึ่งรูปร่างมีลักษณะแปลกตา หรืออาจมีขนาดใหญ่ สีที่แปลก แม้แต่เครื่องปั้นดินเผาที่ใช้ได้ แต่ที่สำคัญคือ เวลาจัดวางควรเลือกเพียงจุดเดียวและอย่าวางหลายชิ้น หากมีวัสดุหลายชิ้น อาจใช้วิธีสับเปลี่ยนกันมาวาง โคนเว้นระยะเวลาพอประมาณ อย่าเปลี่ยนบ่อยเพื่อความแปลกตา

11.3 สมดุล คือการจัดวางหรือปลูกต้นไม้ต่าง ๆ ให้เกิดน้ำหนักในความรู้สึกเท่า ๆ กัน ถ้านำหินมาจัดรวมกับต้นไม้ อย่าวางหินข้างเดียวกัน เพราะมองแล้วจะรู้สึกหนักไปข้างเดียว ควรวางหินทั้งสองข้าง มองดูแล้วให้มีน้ำหนักเท่ากัน จึงเรียกว่า สมดุล แม้แต่การจัดวางวัสดุต่าง ๆ ก็เช่นกัน เมื่อมองดูแล้วอยู่ให้มีความรู้สึกหนักไปข้างใดข้างหนึ่ง การปลูกไม้ยืนต้น ก็สามารถเป็นความสมดุลได้

เช่น ปลูกต้นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ ด้านซ้ายนำหินก้อนใหญ่มาวาง ส่วนด้านขวา ปลูกไม้พุ่มที่มีความสูงเท่าหินก้อนใหญ่เท่านี้ก็จะเกิดความสมดุล

12. วิธีจัดสวน (กรองแก้ว, 2537)

12.1 กำหนดตำแหน่งต่าง ๆ และขนาด เช่น ต้นไม้ ทางเดิน ร้ว บ่อน้ำ ว่าจะจัดให้อยู่ในตำแหน่งใดให้แน่นอน เพื่อจะได้ไม่ต้องรื้อทำใหม่

12.2 การออกแบบสวนควรเขียนแนวความคิดลงในกระดาษว่า เราต้องการสวนแบบใด จะใช้วัสดุอะไรบ้าง ปริมาณมากน้อยเท่าใด จะปลูกต้นไม้พันธุ์อะไร และอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้พร้อม เพื่อความสะดวกในการตกแต่งและเป็นการประหยัดเงินด้วย

12.3 ก่อนที่จะตกแต่งสวนจริง เราสามารถสร้างสวนจำลองเล็ก ๆ ก่อนก็ได้ว่าจะไรควรใช้ อะไรที่ไม่เหมาะสม หรือควรหาอะไรมาแต่งเพิ่มขึ้นอีก เพื่อเราจะได้มีโอกาสพิจารณาก่อนที่จะลงมือแต่งสวนจริง

หลังจากเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ต่าง ๆ พร้อมแล้ว ก็ปฏิบัติตามขั้นตอนได้ดังต่อไปนี้
ขั้นตอนการตกแต่งสวน

1. เตรียมดินโดยการปรับตามขนาดที่กำหนด แล้วทำขอบโดยการก่ออิฐมอญ หิน ไม้ อิฐบล็อก เป็นต้น ตามความกว้าง ความยาวที่กำหนดไว้
2. นำปูนขาวโรยตรงจุดต่าง ๆ ที่สำคัญ คือ ต้นไม้ หิน บ่อน้ำ กรวด ทราย เฉพาะจุดที่สำคัญ จากนั้นตรวจดูว่าตรงตามแบบหรือไม่ ถ้าไม่ตรงตามแบบ สามารถแก้ไขให้ถูกต้องได้
3. นำหินที่เตรียมไว้วางตามตำแหน่งที่กำหนดไว้
4. นำต้นไม้ที่จะปลูกลงตามตำแหน่งที่กำหนดไว้ในแบบ โดยวางทั้งกระถาง แล้วพิจารณาว่าเหมาะสมหรือไม่ ต้องเพิ่มหรือลดอะไรบ้าง เราก็สามารถเคลื่อนย้ายได้สะดวก เมื่อทุกอย่างลงตัวก็เริ่มขุดดิน เตรียมหลุมปลูกต้นไม้ตำแหน่ง การปลูกต้องปลูกต้นไม้ใหญ่ก่อน ตามด้วยไม้พุ่มเตี้ยและไม้คลุมดินตามลำดับ
5. หากต้องการโรยกรวดในตำแหน่งที่ต้องโรยกรวด ต้องนำพลาสติกหนาพอประมาณปูรองพื้นก่อน จึงค่อยนำกรวดมาโรย มิเช่นนั้นเมื่อเวลาผ่านไปสักกระยะหนึ่ง หลุมจะขึ้นแซม ทำให้กรวดสกปรก ไม่สวยงาม อีกทั้งการดูแลรักษาก็ยากด้วย
6. เริ่มปลูกหญ้าได้
7. ทำบ่อน้ำ
8. เมื่อทำเสร็จทุกขั้นตอน ควรตรวจดูความเรียบร้อยสิ่งของต่าง ๆ จากนั้นเป็นการดูแลรักษาสภาพสวนให้สวยงาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

13. การจัดสวนในประเทศไทย (ประเวศ, 2539)

ในอดีตประเทศไทยมีความสมบูรณ์ทางธรรมชาติมาก พื้นที่ทั่วไปเต็มไปด้วยป่าไม้ ลำธารที่มีน้ำใสสะอาด เทือกเขาสลับซับซ้อน ซึ่งเป็นทัศนียภาพที่ดูร่มรื่นและสวยงาม การจัดสวนประดับในสมัยก่อนจึงยังไม่ค่อยเป็นที่นิยมทำกันมากนักจะมีทำกันบ้างก็เป็นลักษณะการปลูกต้นไม้เพื่อประโยชน์ใช้สอยมากกว่าปลูกเพื่อให้เกิดความสวยงามอย่างที่มีการกล่าวไว้ในสมัยสุโขทัยว่า “ป่าหมาก ป่าพลู ป่าพรวัว มะขาม...” (ขวัญชัย จิตสำรวย, 2536) การจัดสวนประดับในประเทศไทย ที่จัดโดยใช้ไม้ดอกไม้ประดับเน้นความสวยงาม ได้เริ่มทำกันในสมัยกรุงศรีอยุธยา แต่ก็จัดกันเฉพาะในบริเวณสถานที่สำคัญ ๆ เช่น เขตพระราชฐาน และสวนสาธารณะต่าง ๆ เท่านั้น ต้นไม้ที่นิยมใช้กันมาก ได้แก่ ไม้ดัดรูปทรงต่าง ๆ สำหรับประชาชนทั่วไปนิยมปลูกพรรณไม้ยืนต้น ไม้พุ่ม ไม้ดอกไม้ใบ โดยคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยและความเป็นมงคลของชื่อพรรณไม้เป็นหลัก ปัจจุบันรูปแบบการจัดสวนในประเทศไทยส่วนใหญ่จะได้รับอิทธิพลมาจากการจัดสวนของจีน ญี่ปุ่น และของยุโรป

กล่าวคือ จัดสวนแบบร่วมสมัย (Contemporary style) โดยมีการนำรูปแบบของสวนมาจากประเทศต่าง ๆ มาจัดให้ผสมผสานกลมกลืนกันตามความเหมาะสมและให้สอดคล้องกับความต้องการ ความรู้สึกนึกคิดของคนไทย

สรุปลักษณะทั่วไปของการจัดสวนในประเทศไทยในอดีต

1. ปลูกพรรณไม้โดยคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยมากกว่าความสวยงาม เช่น

- ทำสวนหมาก สวนพลู มะพรวัว

- ปลูกไม้ดอกไม้กลิ่นหอม เช่น ราชินี ลั่นทม ช่อนกลิ่น ไว้ในบริเวณวัดหรือป่าช้า

เพื่อให้ดับกลิ่นเหม็นสาบจากซากศพ

2. จัดสวนประดับเฉพาะบริเวณสถานที่สำคัญ เช่นเขตพระราชฐาน วัด สวนสาธารณะถนนสายสำคัญ ๆ ในตัวเมืองหลวง

3. รูปแบบของสวน ส่วนมากจัดแบบสวนประดิษฐ์

4. นิยมปลูกพรรณไม้ที่ชื่อเป็นมงคล เช่น ต้นวาสนา ว่านมหาโชคมหาลาก ฯลฯ และไม่นิยมปลูกพรรณไม้ที่มีชื่อไม่เป็นมงคล เช่น อโศก รักเร่ ลั่นทม ฯลฯ

ลักษณะทั่วไปของการจัดสวนในประเทศไทยในปัจจุบัน

1. รูปแบบของสวนเป็นลักษณะสวนร่วมสมัยหรือสวนสมัยใหม่ (Contemporary style)

2. การออกแบบสวนจะคำนึงถึงทั้งประโยชน์ใช้สอย ความสวยงาม ประหยัดค่าใช้จ่ายและง่ายต่อการบำรุงรักษา

3. นิยมปลูกไม้ดอกไม้ประดับประดับเกือบทุกชนิดไว้ในบ้าน และมีความเชื่อเรื่องโชคลางน้อยลง

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

14. สวนบาหลี (ประเวศ, 2539)

บาหลีตั้งอยู่อยู่ใกล้ตอนกลางของหมู่เกาะอินโดนีเซีย มีพื้นที่ 5,650 ตร.กม. มีประชากรมากกว่า 3 ล้านคน ใช้ภาษา “บาหะซาร์” เป็นภาษาประจำชาติซึ่งมีภาษาพูดมากกว่า 350 ภาษาแตกต่างกันไป ศาสนาหลัก คือ “ฮินดู” ระบบเงินตราที่ใช้คือ “รูเปียะห์” ซึ่งเขียนย่อว่า Rp (ซึ่งไม่ใช่เงิน รูปีของอินเดีย) บาหลีตั้งอยู่ใกล้ตอนกลางของหมู่เกาะอินโดนีเซีย

ที่พักบนเกาะบาหลีมีราคาเริ่มต้นตั้งแต่หลักร้อยไปจนถึงหลักหมื่น ราคาที่พักรีสอร์ทบนภูเขาสูงพร้อมบริการสปาในราคาพักคืนละหลักหลายหมื่น และการนำสิ่งเสพติดทุกชนิดเข้ามาในเกาะบาหลีนี้ถือเป็นโทษที่ร้ายแรงคือ ประหารชีวิต ช่วงเวลาที่นำเดินทางมาเยือนบาหลีที่สุด คือ ในช่วงของ เดือน กรกฎาคม-กันยายน เพราะอากาศไม่ร้อนจัดและฝนไม่ตกชุก บาหลีเป็นที่ขึ้นชื่อในการทำสปามากที่สุดแห่งหนึ่งของโลกเพราะบรรยากาศและการนวดด้วยน้ำมันสมุนไพรหรือกลิ่นหอมต่างๆ

การนำเอาสวนบาหลีมาประยุกต์ใช้ในการจัดตกแต่งในรูปแบบของ “Spa Garden” ในสถานที่ต่าง ๆ ที่สำคัญ

ปัจจุบันสวนสไตล์บาหลี กำลังเป็นที่นิยมทั่วไป ทั้งในโรงแรม รีสอร์ท และบ้านที่อยู่อาศัย ด้วยความมีเสน่ห์เฉพาะตัวที่ผสมผสานวัฒนธรรม ความเชื่อ กับความชุ่มชื้นของสวนน้ำ สวนบาหลีจึงมีลักษณะเป็นสวนในเขตร้อนคล้ายกับสวนป่าผสมกับสวนน้ำที่มีรูปแบบบรรยากาศคล้ายด้วยเทวรูปและสลักรูปต่างๆที่ประดับไว้ตามมุมของสวนอันอุดมไปด้วยพรรณไม้เมืองร้อนที่เหมาะสมกับสวนสไตล์นี้ เช่น ปาล์ม ลั่นทม ชบา กระชาย เฮลิ โกเนีย เป็นต้น

สวนบาหลี คือสวนตามธรรมชาติอันศักดิ์สิทธิ์ของบาหลี แต่สิ่งที่ทำให้สวนบาหลีแตกต่างจนทำให้มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวคือบ่อน้ำที่ใช้ประกอบพิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งมีองค์ประกอบของประติมากรรมฮินดูเป็นต้นแบบ บาหลีเป็นเมืองที่มีโบราณสถานจำนวนมาก มีการสร้างวัดและสระน้ำขนาดใหญ่ และมีรูปปั้นประดับเกาะติดตามสระน้ำ สระน้ำในวัดส่วนมากจะใช้เป็นสถานที่อาบน้ำ บางแห่งมีน้ำพุ ที่มีชื่อที่สุดคือ “น้ำพุทัมพักสิริม” จากตำนานที่เชื่อกันว่าพระอินทร์ใช้พระแสงดาบแทงใส่ก้อนหินเกิดเป็นบ่อน้ำชาวบ้านจึงได้มาอาศัยอาบน้ำเพราะคิดว่าเป็นที่ศักดิ์สิทธิ์เหมือนอาบนํ้ามนต์ให้หายจากโรคภัย

คนบาหลีมาอาบนํ้าชำระบาปปีละครั้งในวันพระของเดือนสี่ที่พระจันทร์เต็มดวง บ่อน้ำหรือสระน้ำจึงเป็นสิ่งสำคัญในวัฒนธรรมบาหลี เมื่อมีภูมิประเทศที่เอื้ออำนวย สภาพอากาศเขตป่าฝนช่วยให้ต้นไม้ใบบาหลิงามร่มครึ้มรอบสวนซึ่งต้นไม้ที่ขึ้นล้อมรอบก็ล้วนเป็นไม้ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เป็นไม้ของเขตป่าฝน

ความนิยมในสวนแบบบาฮาลีเริ่มเกิดขึ้นเมื่อชาวตะวันตกเข้าไปสร้างโรงแรมและส่วนมากจะสร้างโดยคงรูปแบบให้กลิ่นกับสภาพแวดล้อม การนำเอาศิลปะและวัฒนธรรมมาแต่งโรงแรม รูปแบบการประยุกต์เช่นนี้เป็นความคิดสร้างสรรค์ที่สะดุดตาเพราะเป็นการนำธรรมชาติมาดัดแปลงให้คงความรู้สึกของธรรมชาติที่แนบแน่นกับการใช้ชีวิตประจำวันได้

ศิลปะอิน โคนีเซียนั้นได้รับอิทธิพลมาจากอินเดียสันนิษฐานว่าแพร่เข้ามาโดยพ่อค้าที่มากำขายทางทะเลตั้งแต่ศตวรรษที่ 7 สวนบาฮาลีเป็นที่นิยมมากขึ้น ศิลปะการจัดสวนบาฮาลีจึงถูกนำไปจัดสร้างในแบบต่าง ๆ มากมาย บางรายอาจจะนำไปจัดเต็มรูปแบบเหมือนต้นฉบับ แต่ยังมีอีกมากมายที่นำไปดัดแปลง

ลักษณะของสวนบาฮาลี วัสดุตกแต่งที่ใช้สำหรับออกแบบจัดสวน ของสวนบาฮาลี แบ่งออกเป็น ส่วน ๆ ได้ดังนี้

1. เครื่องหอม สิ่งศักดิ์สิทธิ์ และ พิธีกรรมต่างๆ ต้นแบบของสวนมาจากพื้นที่ที่อยู่ในบริเวณสิ่งศักดิ์สิทธิ์และพิธีกรรม ภายในสวนจึงต้องมีกลิ่นหอมของเครื่องหอม ไม่ว่าจะจากดอกไม้หรือน้ำมันหอม เช่น น้ำมันจันทน์ ที่หอมฟุ้งอบอวล ไปทั้งสวน จะช่วยให้บรรยากาศดูลึกกลับ มีมนต์ขลัง

2. วัตถุประสงค์สวนบาฮาลี สวนบาฮาลี มีองค์ประกอบมาจากวัตถุประสงค์ที่นำมาประกอบการจัดสวน ไม่ว่าจะป็นรูปหินแกะเป็นซุ้มประตู หรือรูปปั้นประติมากรรม และแผ่นทางเดินหินทรายรูปแบบต่าง ๆ รวมขนาดใหญ่ที่สุดใส่ที่ประทับกริมน้ำ ก็ช่วยเน้นความงามของต้นไม้สีเขียวให้เด่นขึ้นมา สิ่งสำคัญคือการนำทั้งของเก่าและของใหม่มาจัดวางร่วมกันได้อย่างไม่น่าเกลียด ให้ดูกลมกลืน

ชาวบาฮาลีได้ชื่อว่า มีฝีมือในการเป็นช่าง งานศิลปะแกะสลักมีมากมายลักษณะของศิลปะจะอิงกับศาสนา การนำศิลปกรรมมาประดับสวนบาฮาลี ต้องเข้าใจงานประติมากรรมของอิน โคนีเซียว่า จะต้องมีศิลปะอินเดียเป็นหลักใหญ่ ประติมากรรมของสวนบาฮาลีมีตั้งแต่การสร้างซุ้มประตู รูปจำลองปางต่าง ๆ ของพระพุทธเจ้า เช่น พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร พระวัชรปาณี โพธิสัตว์ และรูปแกะสลักตำนานโบราณที่เกี่ยวกับ เทวดา ยักษ์ ต่าง ๆ ตามอารยธรรมอินเดีย

3. ต้นไม้ที่ใช้ประกอบในสวนบาฮาลี แม้นต้น ไทรจะเป็นต้นไม้ศักดิ์สิทธิ์ของอิน โคนีเซีย เป็นต้นไม้ที่นำไปเป็นสัญลักษณ์ส่วนหนึ่งของตราแผ่นดิน แต่ต้น ไทรเป็นต้นไม้ใหญ่ที่ไม่เหมาะนำมาปลูกในพื้นที่ขนาดเล็ก หลักการนำต้นไม้มาปลูกในสวนบาฮาลีต้องเน้นความเขียว และความชุ่มชื้น เพื่อให้ได้บรรยากาศของป่าฝนจะเป็นพันธุ์ไม้ประเภท เฮลิ โคนีเย และ กก หรือคล้าน้ำ ไม้ที่เป็นกอเป็นกลุ่มจะช่วยให้สวนมีความสดชื่นมากขึ้น

4. แสง สวนบาฮาลีต้องมีไฟตอนกลางคืนส่องเน้นบางจุดให้รู้สึกเหมือนเป็นบริเวณประกอบพิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์ถ้ามีตะเกียงแบบพื้นเมืองบาฮาลีแท้จะช่วยได้มาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บาทลีและไทยนั้นมีความใกล้เคียงกันในเรื่องของสภาพอากาศ ดังนั้นการเลือกพรรณไม้นั้นไม่ค่อยพบปัญหา

สวนยังคงลักษณะของคอร์ต (Courtyard Garden) ตกแต่งด้วยพรรณไม้เมืองร้อน โดยมีดอกไม้เช่นบัวลั่นทม และชบาตกแต่งอยู่ทั่วไป งานหินแกะสลักก็เป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญ เนื่องจากความศรัทธาที่ชาวบาทลีมีต่อศาสนาประกอบกับความมีฝีมือทางศิลป์ ทำให้มีการแกะสลักหินเพื่อประดับและตกแต่งวัดวาอารามอยู่เสมอ ทั้งนี้วัสดุที่นำมาแกะนั้นส่วนใหญ่เป็นหินสบู่ผู้พั่งง่าย ต้องมีการเปลี่ยนใหม่อยู่เสมอ รูปแกะสลักเก่าจึงกลายเป็นวัสดุอันสำคัญสำหรับจัดสวน

นอกจากรูปหินแกะสลักแล้ว งานศิลปะอื่น ๆ เช่น หม้อ กระจก ชาม อ่าง ก็ล้วนแต่ถูกนำมาจัดวางในสวนเพื่อแสดงให้เห็นคุณค่าทางวัฒนธรรมของเกาะแห่งนี้ โดยส่วนใหญ่ จะเน้นสร้างสวนให้มีเสน่ห์ด้วยบรรยากาศแบบชนบท (Rustic Charm) นอกจากสวนแบบบ้านชนบทแล้ว สวนในวังของบาทลียังแสดงให้เห็นอิทธิพลจากชาวดัตช์ด้วยสวนแบบทางการที่เน้นการใช้รูปทรงเรขาคณิตและการใช้น้ำเพื่อตกแต่งสวน

ภาพรวมสวนบาทลีก็จะประกอบด้วยแนวคิดในการออกแบบ เกิดจากความเชื่อและความศรัทธาของคนในท้องถิ่นรวมถึงความเชื่อของศาสนาฮินดูในประเทศอินเดีย ซึ่งมีอิทธิพลในการออกแบบซึ่งจะทำให้สวนบาทลีมีความแตกต่างจากสวนอื่น ๆ ในการจัดสวน องค์ประกอบสำคัญของสวนบาทลีมี 4 ส่วนด้วยกันคือ

1. น้ำ ซึ่งจะอยู่ในรูปแบบของกำแพงพ่นน้ำ น้ำตก บ่อน้ำธรรมชาติ สระน้ำแบบประยุกต์ ซึ่งรูปแบบของสิ่งของตกแต่งนั้นจะออกแนวบาทลี

2. ชุ่มประตูด่าง ๆ เป็นชุ่มที่แกะสลักจากหินอ่อนมาในรูปแบบแนวบาทลี

3. ประติมากรรมต่าง ๆ เช่น เทวรูป ยักษ์ สิงห์ ครุฑ นาค และวัสดุต่าง ๆ เช่นกระจก แจกันทางเท้า เป็นต้น

4. ดิน ไม้และพรรณไม้ ใช้พรรณไม้ในเขตร้อนมาประดับตกแต่งเป็นส่วนมาก และ ดินไม้ที่มีประจำอยู่ในท้องถิ่นนั้น ๆ โดยส่วนมากจะใช้ดินลั่นทมเป็นหลัก และจะประกอบด้วยพรรณไม้อื่นที่ใช้ประดับเป็นพวกไม้ใบใหญ่ ๆ เช่น กระจ่าง เฮลิโกเนีย เฟิร์น ไม้ไม้ต่าง ๆ เป็นต้น

อุปกรณ์และวิธีการ

อุปกรณ์

อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดสวนแบ่งออกได้เป็น 3 ประการ ได้แก่

1. อุปกรณ์ที่ใช้ในการสำรวจพื้นที่ ประกอบด้วยอุปกรณ์ ดังนี้

- 1.1 ตลับเมตรขนาดความยาว 50 เมตร
- 1.2 กระดาษบันทึก
- 1.3 ดินสอ ปากกา ยางลบ
- 1.4 กล้องถ่ายรูป

2. อุปกรณ์ที่ใช้ในการเขียนแบบ ประกอบด้วยอุปกรณ์ ดังนี้

- 2.1 ดินสอ
- 2.2 ปากกาเขียนแบบ
- 2.3 ไม้บรรทัด
- 2.4 ยางลบ
- 2.5 กระดาษเขียนแบบ

3. อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดสวน ประกอบด้วยอุปกรณ์ ดังนี้

- 3.1 เสียม
- 3.2 จอบ
- 3.3 พลั่ว
- 3.4 กรรไกรตัดกิ่ง
- 3.5 กรรไกรตัดหญ้า
- 3.6 รถเข็น
- 3.7 มีด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิธีการ

การออกแบบจัดสวนแบ่งออกได้เป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่

1. ขั้นตอนการออกแบบ ประกอบด้วย

- 1.1 การสำรวจพื้นที่ ทั้งที่ตั้ง และ สภาพของพื้นที่
- 1.2 การสัมภาษณ์ ความต้องการของเจ้าของบ้าน
- 1.3 การออกแบบและเขียนแบบ โดยการใช้วงกลมในการออกแบบ และการออกแบบผังพื้นที่
- 1.4 การประเมินราคาค่าใช้จ่ายในการจัดสวน

2. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย

- 2.1 การปรับพื้นที่
- 2.2 การเตรียมหลุมปลูกและการปลูกลงไม้
- 2.3 การปูแผ่นทางเท้า
- 2.4 การปูหญ้า

3. ขั้นตอนการประเมินผลความพึงพอใจ

การปฏิบัติงานเริ่มตั้งแต่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2550 ถึงวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2551 รวม 11 วัน

ผลการศึกษา

ประกอบด้วย

1. ผลจากการออกแบบ

1.1 ผลการสำรวจสถานที่ จากการสำรวจสถานที่ที่ทำให้ทราบข้อมูล ดังนี้

บ้านคุณ นิสัย-จรัสศรี แก้วแสนไชย ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 175 หมู่ 5 ถนนแสงชูโต ตำบลท่ามะขาม อำเภอโคกเมือง จังหวัดกาญจนบุรี มี เนื้อที่ 100 ตารางวา คิดเป็นพื้นที่จัดสวนประมาณ 37.5 ตารางวา

1.1.1 สถาปัตยกรรม

- ทิศ : หน้าบ้านหันไปทางทิศใต้
- สภาพแสง : หน้าบ้านและหลังบ้าน ได้รับแสงตลอดทั้งวัน ด้านข้างบ้านทางฝั่งขวาจะได้รับแสงในช่วงเช้า ด้านข้างฝั่งซ้ายจะได้รับแสงในตอนบ่าย
- ลม : ลมจะพัดมาจากทางด้านขวาของบ้าน ซึ่งเป็นทิศตะวันออก
- ดิน : ดินค่อนข้างร่วนและอุดมสมบูรณ์
- ภูมิอากาศ : ฝั่งซ้ายของบ้านจะร้อนในช่วงบ่ายเป็นต้นไป ฝั่งขวาของบ้านเย็นสบายเนื่องจากตัวบ้านบังแดดยามบ่าย
- สภาพแวดล้อม : เงียบสงบ คนสัญจรไปมาน้อย ฝุ่นค่อนข้างมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.1.2 สภาพพื้นที่บริเวณการจัดสวน โดยทั่วไป

พื้นที่ต้องการการจัดสวน เป็นพื้นที่รูปตัวแอล(L) อยู่บริเวณทางด้านขวาของตัวบ้าน สภาพเดิมมีการจัดสวนอยู่แล้วโดยเจ้าของบ้าน มีสนามหญ้ามาเลเซียและต้นไม้ต่างๆปลูกไว้เป็นจุดๆ และไม้กระถางเป็นจำนวนมาก โดยได้แบ่งพื้นที่เพื่อทำการปรับภูมิทัศน์ออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 หน้าบ้านและบริเวณโรงจอดรถ ได้แก่

บริเวณหน้าบ้านด้านซ้าย : เป็นบริเวณที่ไม่ได้รับแสงโดยตรง มีดินเทียนหยด และวาสนา ไม้เลื้อย และไม้พุ่มขนาดเล็กขึ้นอยู่ (ภาพที่ 1)

บริเวณหน้าบ้านด้านขวา : เป็นบริเวณที่ได้รับแสงตลอดวัน เห็นกำแพงรั้วบ้านชัดเจน มีต้นไม้ปลูกไว้อย่างไม่เป็นระเบียบ และมีดินหมากเหลืองขนาดใหญ่ขึ้นอยู่ (ภาพที่ 2)

ภาพที่ 1. บริเวณหน้าบ้านด้านซ้ายก่อนการปรับปรุง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2. บริเวณหน้าบ้านด้านขวา ก่อนการปรับปรุง

ส่วนที่ 2 บริเวณกำแพงด้านขวาของตัวบ้าน มีสภาพโดนแดดในช่วงเช้า แต่ในช่วงบ่ายจะได้รับความร้อนของบ้าน ทำให้เกิดร่มเงาแก่บริเวณที่อยู่ใกล้ตัวบ้าน ยกเว้นในบางส่วนของที่ยังคงได้รับแสงแดดอยู่ (ภาพที่ 3)

ภาพที่ 3. บริเวณกำแพงด้านขวาของตัวบ้าน ก่อนการปรับปรุง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนที่ 3 บริเวณข้างบ้าน ได้รับแสงแดดตอนเช้าจนถึงสาย จากนั้นจะอยู่ภายในร่มเงาของตัวบ้าน พื้นที่เดิมไม่ได้มีการดูแลมากนัก เป็นสภาพสวนครัวและที่ทิ้งเศษใบไม้แห้ง มีดินมะกรูดและวาสนาเป็นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่อยู่ (ภาพที่ 4)

ภาพที่ 4. บริเวณข้างบ้านก่อนการปรับปรุง

ส่วนที่ 4 บริเวณหน้ารั้วบ้าน ได้รับแสงแดดตลอดทั้งวัน มีพรรณไม้ปลูกอยู่ในกระถางเป็นจำนวนมากเรียงรายไปตามแนวรั้วและเฟื่องฟ้าขนาดใหญ่อยู่ริมสุดของแปลง (ภาพที่ 5)

เอกสารนี้เป็นเอกสารภาพที่ 5. บริเวณหน้ารั้วบ้านก่อนการปรับปรุง ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.2 ผลการสัมภาษณ์ จากการสัมภาษณ์นี้ คุณ นิสัย, จรัสศรี, โอม แก้วแสนไชย ทำให้ทราบถึงแนวทางในการออกแบบปรับปรุงสวนในครั้งนี้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลการสัมภาษณ์เจ้าของสถานที่

บุคคลที่อาศัยอยู่ในบ้าน	ความประสงค์ของเจ้าของบ้าน
คุณนิสัย แก้วแสนไชย	- ต้องการสวนที่มีน้ำและหิน ในแนวสวนญี่ปุ่น - ต้องการไม้กระดกเป็นลูกเล่นบริเวณบ่อน้ำ
คุณจรัสศรี แก้วแสนไชย	- ต้องการสวนที่ดูแลรักษาง่าย - ต้องการต้นไม้ที่มีกลิ่นหอมบ้าง - ต้องการให้นำต้นไม้เก่ามาใช้ในการจัดสวนใหม่ด้วย - ต้องการพรรณไม้ที่ปิดบังมุมของบ้านบางส่วน
คุณโอม แก้วแสนไชย	- ต้องการสวนในรูปแบบ รีสอร์ท-ร้านอาหาร - ต้องการมุนั่งเล่นส่วนตัว - ต้องการแสงไฟสีส้มในสวนตอนกลางคืน - ต้องการกำแพงพ่นน้ำ

1.3 ขั้นตอนการออกแบบและเขียนแบบ

เป็นการกำหนดตำแหน่งของพรรณไม้และวัสดุต่าง ๆ ภายในบริเวณพื้นที่ที่ต้องการจัดสวน อาจจะกำหนดจุดแบบคร่าว ๆ โดยใช้วงกลมในการออกแบบ (Balloon Diagram) การใช้สัญลักษณ์ในการเขียนแบบ (Plan) หรือการเขียนแบบภาพ 3 มิติ (Perspective)

1.3.1 การใช้วงกลมในการออกแบบ (Balloon Diagram)

โดยการนำข้อมูลจากการสำรวจพื้นที่ และการสัมภาษณ์เจ้าของบ้าน มาเป็นแนวคิดในการออกแบบจะแบ่งส่วนใหญ่ ๆ ในการใช้พื้นที่เป็น 4 ส่วน และสามารถวางตำแหน่งวงกลมในแต่ละส่วนให้มีความสอดคล้องกันกับกิจกรรมต่าง ๆ รวมไปถึงแสดงทิศทางการสัญจร (ภาพที่ 6)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พื้นที่ส่วนที่ 1 บริเวณหน้าบ้าน จัดเป็นไม้พุ่มและพื้นที่นั่งพักผ่อนสำหรับสมาชิกภายในบ้าน มีประติมากรรมเพิ่มลูกเล่นให้กับสวน ไม้ยืนต้นให้ร่มเงาและไม้ประดับเพิ่มความสดชื่น

พื้นที่ส่วนที่ 2 พื้นที่ด้านข้างบ้าน จัดเป็นไม้พุ่มบังแนวกำแพงเพื่อลดความแข็งแรงกระด้างของกำแพง อีกทั้งยังเป็นแนวทอดนำสายตาไปยังพื้นที่ส่วนที่ 3

พื้นที่ส่วนที่ 3 พื้นที่ด้านข้างบ้านส่วนหลัง ติดกับกับห้องนั่งเล่น จัดเป็นบ่อน้ำพุเพิ่มความสดชื่น และทำให้เกิดความรู้สึกถึงความเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา

พื้นที่ส่วนที่ 4 บริเวณริมรั้วด้านหน้าบ้าน จัดเป็นไม้คลุมดินและไม้ขนาดกลางเพื่อจรจรโลงสายตาต่อผู้ผ่านไปมา

1.3.2 การออกแบบผังพื้นที่ (Plan)

1) ผังพื้นที่ (Plan) ลายเส้นแสดงขอบเขตหรือลักษณะรายละเอียด เกี่ยวกับทิศทางและขนาดขององค์ประกอบต่าง ๆ ในสวน โดยมองได้จากมุมที่สูงเป็นภาพ 2 มิติ ซึ่งแสดงถึงขอบเขตทิศทางของพื้นที่บ้านที่จะดำเนินการออกแบบและปรับปรุงภูมิทัศน์

2) Master Plan คือ แปลนที่สมบูรณ์ ครอบคลุมตำแหน่งของอาคาร สิ่งก่อสร้าง ตลอดจนองค์ประกอบอื่น ๆ โดยใช้สัญลักษณ์แทนพรรณไม้และวัสดุที่ใช้ในการจัดสวน (ภาพที่ 7)

จากการแบ่งพื้นที่จะสามารถอธิบายลักษณะของกิจกรรมต่างๆ ได้ดังนี้ คือ

พื้นที่ส่วนที่ 1 เดิมมีไม้ยืนต้นขนาดกลางปลูกติดกันทำให้ดูรก เพราะขาดการดูแล จึงทำการขุดล้อมออก แล้วจัดเป็นไม้พุ่มขนาดกลาง ใส่ไม้ใหญ่รูปทรงสวยงามและมีดอกเพื่อเพิ่มจุดเด่น จัดพื้นที่นั่งสำหรับสมาชิกภายในบ้าน พื้นเดิมเป็นสนามหญ้าได้ปรับเปลี่ยนใหม่ให้เป็นพื้นที่แข็งทั้งหมด โดยโรยหินกรวดต่างสีกันเป็นการเล่นลวดลาย

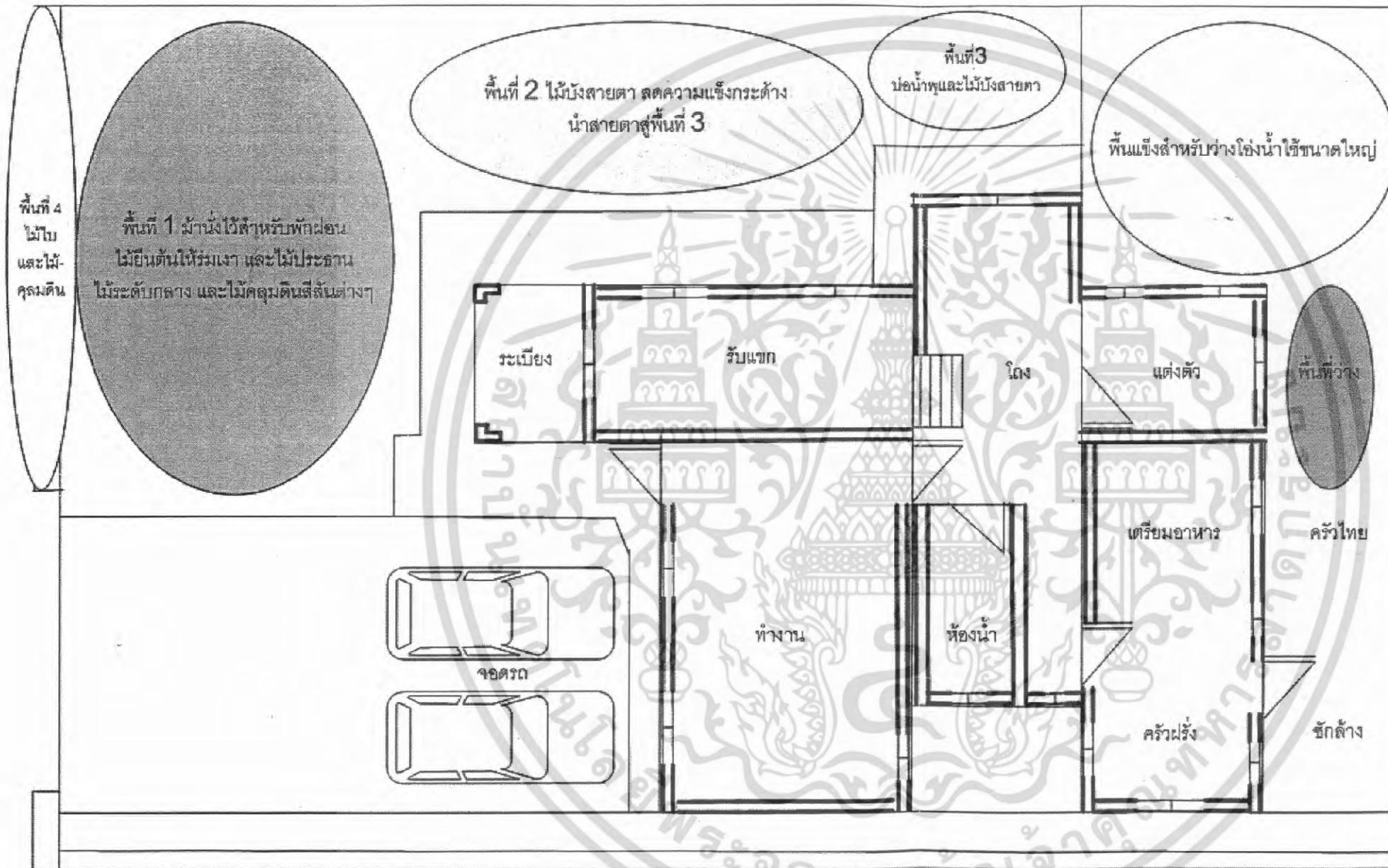
พื้นที่ส่วนที่ 2 เดิมมีไม้กระถางปลูกเป็นแนวยาวตลอดทางเดิน จึงได้ปรับเปลี่ยนเป็นไม้พุ่มที่มีสีสันทันปลูกเป็นแนวเพื่อเพิ่มความใกล้เคียงธรรมชาติมากขึ้น

พื้นที่ส่วนที่ 3 เดิมเป็นพื้นที่ปลูกผักสวนครัวปะปนกันดูไม่จรจรโลงสายตา เนื่องจากบริเวณนี้อยู่ติดกับห้องนั่งเล่นซึ่งมีประตูสามารถเปิดออกมายังจุดนี้ได้ จึงทำการปรับเปลี่ยนจัดเป็นอ่างน้ำพุ และ ปลูกไม้พุ่มบังแนวกำแพง จัดเป็นมุมพักผ่อนสายตาได้อีกมุมหนึ่ง

พื้นที่ส่วนที่ 4 เดิมมีต้นไม้พุ่มฟ้าขนาดใหญ่ปลูกอยู่และมีไม้คลุมดินต่างชนิดกัน ปลูกปะปนอย่างกระจัดกระจาย จำทำการปรับแต่งไม่เป็น ไม้คลุมดินที่ใบมีสีสันทันปลูกพร้อมกับไม้ขนาดกลางเว้นจังหวะอย่างสม่ำเสมอให้ดูเป็นกลุ่มที่สวยงาม

3) รูปด้าน (Elevation) จะแสดงให้เห็นภาพด้านข้างระดับสายตาเพื่อให้ผู้อ่านแบบสามารถเห็นภาพโดยรวมได้ง่ายและเห็นภาพได้ก่อนการปฏิบัติจริง (ภาพที่ 8 และ ภาพที่ 9)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6 BALLOON DIAGRAM

Scale 1:100

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง

คณะเทคโนโลยีการเกษตร
ภาควิชาพืชสวน
สาขาวิชาพืชสวน

ชื่อแบบ
BALLOON DIAGRAM
0 1.5 2.5 5

เจ้าของ
คุณนิสสัย แก้วแสนไชย

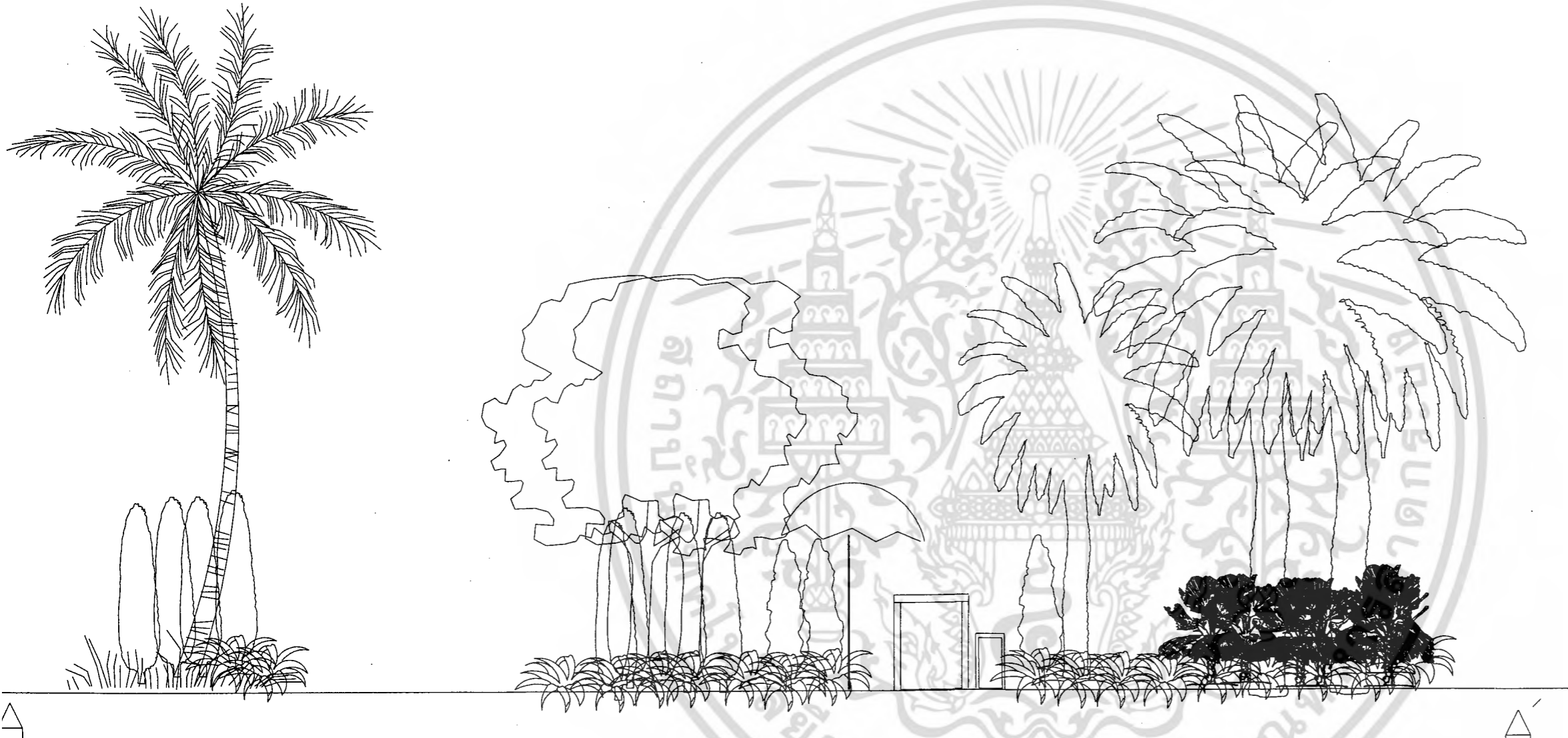
ผู้เขียน-ออกแบบ
นายดำรงรัฐ แก้วแสนไชย 47040234
นางสาวกัญญารัตน์ ศรีเพ็ง 47040225

อาจารย์ที่ปรึกษา
ดร.ศรายุทธ ผลโพธิ์

วิชา
ปัญหาพิเศษ

หน้า 1/4

ภาพที่ 8 ELAVATION

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

คณะเทคโนโลยีการเกษตร
ภาควิชาพืชสวน
สาขาวิชาพืชสวน

ชื่อแบบ
ELAVATION

เจ้าของ

คุณนิตย์ แก้วแสนไชย

ผู้เขียน-ออกแบบ

นายดำรงรัฐ แก้วแสนไชย 47040234

นางสาวกัญญารัตน์ ศรีเพ็ง 47040225

อาจารย์ที่ปรึกษา

ดร.ศราวุธ ผลโพธิ์

วิชา

ปัญหาพิเศษ

หน้า

3/4

ภาพที่ 9 ELAVATION

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
คณะเทคโนโลยีการเกษตร ภาควิชาพืชสวน สาขาวิชาพืชสวน
ชื่อแบบ ELAVATION
เจ้าของ คุณนิตย แก้วแสนไชย
ผู้เขียน-ออกแบบ นายดำรงรัฐ แก้วแสนไชย 47040234 นางสาวกัญญารัตน์ ศรีเพ็ง 47040225
อาจารย์ที่ปรึกษา ดร.ศราวุธ ผลโพธิ์
วิชา ปัญหาพิเศษ
หน้า 3/4

1.4 ผลประเมินราคาค่าใช้จ่ายในการจัดสวน

ตารางที่ 2 แสดงการประเมินราคาพรรณไม้

ลำดับ	รายการ	ขนาด (สูง / กระจาย, นิ้ว)	จำนวนต้น	ราคา/หน่วย (บาท)	ราคารวม (บาท)
1.	กล้วยไม้ดิน (เดิม)	-	5	-	-
2.	เอื้องหมายนา	4"	30	50	1,500
3.	เฮลิโกเนีย (แคริบเบียน)	8"	9	55	495
4.	พลับพลึงหนู	4"	50	30	1,500
5.	จิงแดง	8"	6	300	1,800
6.	กำแพงเงิน	2"	45	6	270
7.	อังกาบ (สีปูน)	6"	2	25	50
8.	เศรษฐีเรือนนอก	2"	30	6	180
9.	พุดจิบ (เดิม)	-	1	-	-
10.	วาสนา (เดิม)	-	5	-	-
11.	กล้าชকার์ฟาวเวอร์	8"	2	100	200
12.	เดหลีใบมัน	6"	6	15	90
13.	เฮลิโกเนีย (ก้ามกุ้ง)	8"	22	70	1,540
14.	เฟิร์นใบมะขาม	4"	60	13	780
15.	หมากเหลือง (เดิม)	-	3	-	-
16.	การะเกดหนู	2"	30	10	300
17.	จิ้งกอ	6"	7	200	1,400
18.	ไผ่ฟิลิปปินส์	4"	5	25	125
19.	รางทอง (เดิม)	-	10	-	-
20.	ปรงญี่ปุ่น	12"	3	250	750
21.	หมากผู้หมากเมีย	8"	8	100	800
22.	หมากผู้หมากเมีย	-	2	-	-
	ช็อกโกแลต (เดิม)				
23.	สไบทอง (เดิม)	-	2	-	-

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2 แสดงการประเมินราคาพรรณไม้ (ต่อ)

ลำดับ	รายการ	ขนาด (สูง / กระถาง, นิ้ว)	จำนวนต้น	ราคา/หน่วย (บาท)	ราคารวม (บาท)
24.	กล้าแวมยुरา	4"	20	25	500
25.	กล้าม้าลาย	6"	4	25	100
26.	เฟิร์นเกส็ดหอย	4"	20	13	260
27.	กล้าหลังเงินลาย	4"	9	25	225
28.	ลิ้นกระบือต่างแคะ	4"	6	70	420
29.	ไผ่กอ	4"	3	25	75
30.	กล้าหลังเงิน	6"	6	25	150
31.	หนวดปลาหมึกต่างแคะ	6"	3	35	105
32.	จิ้งแคะ	4"	2	45	90
33.	หนวดปลาตูกแคะ	2"	20	10	200
34.	ผักเป็ดแดง	2"	210	2	420
35.	กล้าเสน่ห์ขุ่นแผน	6"	4	25	100
36.	พัดใบก	4"	8	100	800
37.	ลีลาวดี	12"	2	700	1,400
38.	สนดินสอ	6"	4	150	600
				รวมราคาพรรณไม้	17,225 บาท

ตารางที่ 3 แสดงการประเมินวัสดุอุปกรณ์ในการจัดสวน

ลำดับ	รายการ	จำนวน	ราคาต่อหน่วย (บาท)	ราคารวม (บาท)
1.	แผ่นทางเท้า (ศิลาแลง) 40 x 60 cm.	35 แผ่น	95	3,325
2.	แผ่นปูรองพื้น (ศิลาแลง) 40 x 40 cm.	35 แผ่น	40	1,400
3.	กรวดแม่น้ำ (ขาว)	3 ถุง	40	120
4.	กรวดแม่น้ำ (น้ำตาล)	4 ถุง	40	160
5.	ดินผสม	25 ถุง	10	250

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3 แสดงการประเมินวัสดุอุปกรณ์ในการจัดสวน (ต่อ)

ลำดับ	รายการ	จำนวน	ราคาต่อหน่วย (บาท)	ราคารวม (บาท)
6.	ปูนขาว	2 ถุง	10	20
7.	กรวดแม่น้ำ (คละสี)	2 คันรถ กระบะ	1,250	2,500
8.	สี	4 ถัง	550	2,200
9.	ไม้ระแนง	18 แผ่น	หามาทั้งหมด	10,000
10.	ไม้ค้ำยัน	1 มัด	15	15
11.	สระน้ำสำเร็จรูป	1 สระ	1,000	1,000
12.	หัวน้ำพุ	1 หัว	300	300
13.	หินประดับ	4 ก้อน	150	600
14.	สายไฟ	25 เมตร	420	420
15.	หลอดไฟ	10 หลอด	17.5	1,750
16.	ขั้วหลอดไฟ	10 ขั้ว	30	300
17.	ศิลาแลง (แห้ววางประติมากรรม)	60 ก้อน	24	1,440
18.	ประติมากรรมหินทราย (ช้าง)	4 อัน	137.5	550
19.	ประติมากรรมหินทราย (โคมไฟ)	2 อัน	450	900
20.	ประติมากรรมหินทราย (ดอกบัว)	2 อัน	450	900
21.	ประติมากรรมหินทราย (นางงาม)	2 อัน	300	600
22.	ตาข่ายพลาสติก	150 ตารางเมตร	300	300
23.	ชุดเก้าอี้สนาม (เดิม)	-	-	-
24.	ร่มเชียงใหม่ (เดิม)	-	-	-
25.	ยาฆ่าหญ้า	1 ขวด	130	130
26.	วิตามินบี1	1 ขวด	150	150
27.	นกแก้วเซลามิกซ์	4 ตัว	120	480
28.	ตุ๊กตาแมวเซลามิกซ์	4 ตัว	95	380
29.	เห็ดเซลามิกซ์	1 ชุด	200	200
30.	บล็อกศิลาแลง (กำแพง)	100 ก้อน	14	1,400

รวมราคาค่าวัสดุอุปกรณ์ 31,790 บาท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรใช้เฉพาะในการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้เผยแพร่ไปใช้ประโยชน์ด้านการศึกษา
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4 แสดงการประเมินราคารวม

ลำดับ	รายการ	จำนวนเงิน
1.	ค่าพรรณไม้	17,225
2.	ค่าอุปกรณ์	31,790
3.	ค่าแรงงาน (200บาท/วัน/คน)	9,000
4.	ค่าดำเนินการ (20%)	11,600
		รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 69,615 บาท

หมายเหตุ **เนื่องจากการออกแบบจัดสวนครั้งนี้ ได้มีผู้รับเหมาเป็นผู้ดำเนินงาน จึงคิดค่าดำเนินงานด้วย

2. ผลจากการปฏิบัติงาน

โดยการปฏิบัติงานจัดสวนในครั้งนี้ ได้มีการแบ่งพื้นที่จัดสวนออกเป็น 4 ส่วนดังนี้

พื้นที่ส่วนที่ 1 : พื้นที่หน้าบ้านและบริเวณโรงจอดรถ ได้ทำการปลูกต้นไม้เป็นกลุ่ม ๆ โรยกรวดแทนสนามหญ้าเดิม จัดพื้นที่ส่วนหนึ่งเป็นที่สำหรับนั่งพักผ่อน (ภาพที่ 10) และสร้างจุดสนใจที่มุมของกำแพงรั้วหน้าบ้านกับกำแพงข้างบ้าน (ภาพที่ 11)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่ภาพที่ 10 บริเวณหน้าบ้านด้านขวาหลังจากทำการปรับปรุงสวนแล้ว ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

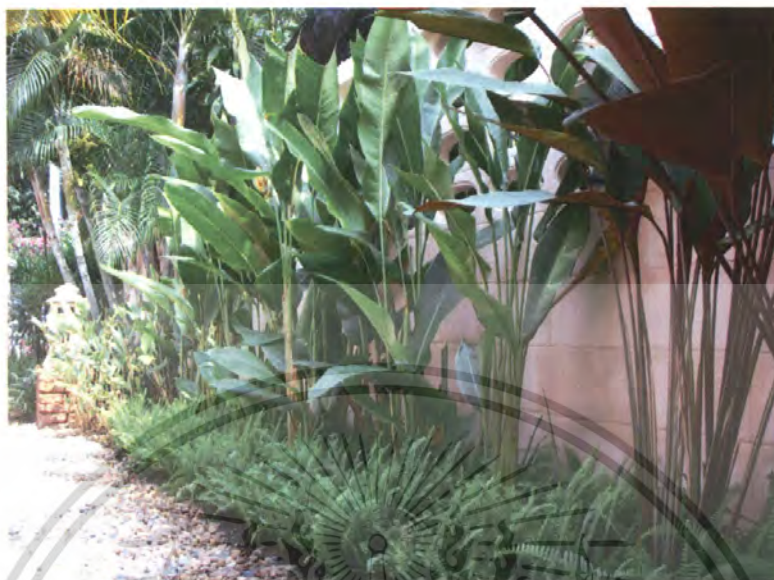
ภาพที่ 11 บริเวณหน้าบ้านด้านซ้ายหลังจากทำการปรับปรุงสวนแล้ว

พื้นที่ส่วนที่ 2 : บริเวณกำแพงด้านขวาของตัวบ้าน ปลูกต้นไม้ลดความแข็งแรงกระด้างของกำแพง และบังสายตาจากภายนอก ปลูกต้นไม้เป็นแนวทั้งสองด้านของทางเดิน เพื่อนำสายตาสู่พื้นที่บริเวณที่ 3 (ภาพที่ 12 และภาพที่ 13)

ภาพที่ 12 บริเวณแนวทางเดินฝั่งกำแพงบ้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 13 บริเวณแนวทางเดินฝั่งตัวบ้าน

ภาพที่ 14 บริเวณกำแพงด้านขวาของตัวบ้านหลังจากทำการปรับปรุงสวนแล้ว

พื้นที่ส่วนที่ 3 : บริเวณข้างบ้าน เดิมไม่ได้มีการจัดสวนแต่อย่างใด มีสภาพเป็นที่ทิ้งเศษใบไม้ ใบหญ้า มีดินมะกรูด วัสดุขี้เถ้า ประกอบกับผักสวนครัวหลายชนิดปลูกอยู่อย่างไม่เป็นหมวดหมู่ ได้ทำการปรับภูมิทัศน์ โดยใช้สระน้ำสำเร็จรูปและติดตั้งหัวน้ำพุ ประกอบกับหินประดับ และไม้คลุมดิน ไม้ใบขนาดใหญ่เป็นสร้างเป็นฉากบัง และประติมากรรมหินทรายเพื่อเพิ่มความน่าสนใจของบริเวณนี้ (ภาพที่ 15) การใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 15 บริเวณข้างบ้านหลังทำการปรับปรุงสวนแล้ว

พื้นที่ส่วนที่ 4 : บริเวณหน้ารั้วบ้าน เดิมเต็มไปด้วยไม้กระถาง และวัชพืชจำนวนมาก ได้ทำการปลูกไม้คลุมดินและไม้ใบเพื่อเป็นไม้ประธาน (ภาพที่ 16)

ภาพที่ 16 บริเวณหน้ารั้วบ้านหลังทำการปรับปรุงสวนแล้ว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ผลการประเมินความพึงพอใจ

ภายหลังจากจัดสวนเรียบร้อยแล้ว ได้ออกแบบสอบถาม เพื่อประเมินความพึงพอใจของเจ้าของบ้าน โดยนำมาประเมินผลเป็นตัวเลข และเขียนเปรียบเทียบค่าความพอใจ ซึ่งแบ่งเป็น

- ความพึงพอใจด้านความสวยงาม
- ความพึงพอใจด้านประโยชน์ใช้งาน และความเหมาะสม

โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนต่อสิ่งที่ประทับใจดังต่อไปนี้

5 คะแนน หมายถึง ดีมาก

4 คะแนน หมายถึง ดี

3 คะแนน หมายถึง พอใช้

2 คะแนน หมายถึง แย่

1 คะแนน หมายถึง ต้องแก้ไข

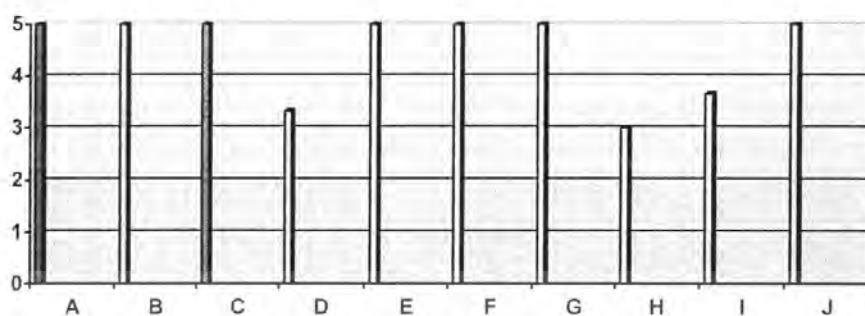
3.1 การประเมินความพึงพอใจด้านความสวยงาม สามารถแสดงผลได้ดังตารางที่ 5 และภาพที่ 17

ตารางที่ 5 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจของเจ้าของบ้านด้านความสวยงาม

สิ่งที่ประเมิน	เจ้าบ้าน1	ผู้อาศัย1	ผู้อาศัย2	เฉลี่ย
A. ชนิดต้นไม้	5	5	5	5
B. การใช้สีส้น	5	5	5	5
C. การใช้รูปทรงดอกไม้	5	5	5	5
D. การใช้ไม้ดอก	4	3	3	3.33
E. การใช้ใบไม้	5	5	5	5
F. การจัดกลุ่มต้นไม้	5	5	5	5
G. การใช้จำนวนต้นไม้	5	5	5	5
H. หินกรวด	3	3	3	3
I. แผ่นทางเดินเท้า	4	3	4	3.66
J. วัสดุแต่งสวน	5	5	5	5

ค่าเฉลี่ยทั้งหมด 4.49

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- A. ชนิดต้นไม้
 B. การใช้สีส้น
 C. การใช้รูปทรงดอกไม้
 D. การใช้ไม้ดอก
 E. การใช้ใบไม้
 F. การจัดกลุ่มต้นไม้
 G. การใช้จำนวนต้นไม้
 H. หินกรวด
 I. แผ่นทางเดินเท้า
 J. วัสดุแต่งสวน

ภาพที่ 17 แผนภูมิแสดงผลการประเมินความพึงพอใจของเจ้าของบ้านในการปรับปรุงสวน

จากการประเมินความพึงพอใจด้านความสวยงามสามารถหาผลรวมค่าเฉลี่ย ออกมาได้ 4.99 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ดี

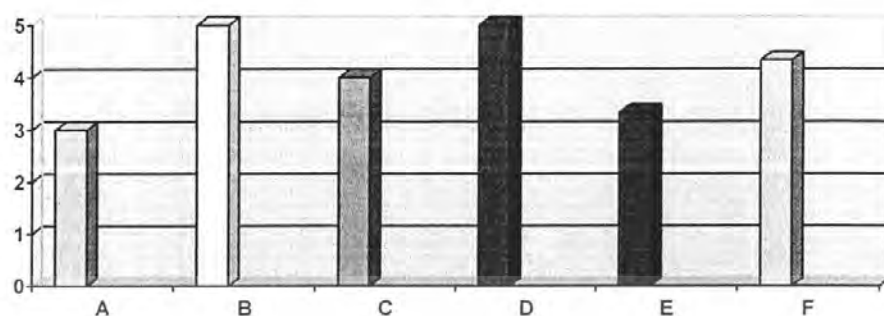
3.2 การประเมินความพึงพอใจด้านประโยชน์ใช้งานสามารถแสดงผลได้ดังตารางที่ 6 และ ภาพที่ 18

ตารางที่ 6 แสดงผลการประเมินความพอใจด้านความพอใจทางด้านประโยชน์ใช้งาน

สิ่งที่ประเมิน	เจ้าบ้าน1	ผู้อาศัย1	ผู้อาศัย2	เฉลี่ย
A. ต้นไม้ให้ร่มเงา	3	3	3	3
B. ไม้ประดับ	5	5	5	5
C. พื้นหินกรวด	4	4	4	4
D. วัสดุตกแต่งสวน	5	5	5	5
E. ทางเท้า	3	4	3	3.33
F. รูปแบบของสวน	5	5	3	4.33

ค่าเฉลี่ยทั้งหมด 4.11

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับครูใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่ตามการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

A. ต้นไม้ให้ร่มเงา

D. วัสดุตกแต่งสวน

B. ไม้ประดับ

E. ทางเท้า

C. พื้นหินกรวด

F. รูปแบบของสวน

ภาพที่ 18 แผนภูมิแสดงผลการประเมินความพึงพอใจด้านความพอใจทางด้านการใช้งาน

จากการประเมินความพึงพอใจด้านประโยชน์ใช้งานสามารถหาผลรวมของค่าเฉลี่ยออกมา
ได้ 4.11 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิจารณ์

จากการศึกษาและปฏิบัติจริงในงานการออกแบบจัดสวนนั้น ทำให้ผู้จัดทำได้ทราบถึงรายละเอียดในการจัดสวนต่าง ๆ นอกเหนือจากที่ได้ศึกษามา เนื่องจากการปฏิบัติจริง ทำให้ผู้จัดทำได้ทราบถึง ข้อจำกัดหลาย ๆ ด้าน รวมถึงข้อผิดพลาดอันอาจจะเกิดขึ้นได้ ในระหว่างกระดำเนินการจัดสวน เช่น แบบที่ได้ทำการออกแบบมา เมื่อถึงขั้นตอนการปฏิบัติจริง ได้มีการปรับแก้จำนวนต้นไม้ให้น้อยลง เนื่องจากถ้าจัดออกมาตามแบบจะให้สวนดูรกและคับแคบ และได้เพิ่มเติมประติมากรรมลงไปต่างจุดต่างๆ เพื่อให้เกิดความน่าสนใจมากขึ้น ในส่วนของบ่อน้ำด้านหลังบ้าน พบว่าถ้าทำการขุดเป็นบ่อจะทำให้ไม่สะดวกในการทำความสะดวก จึงได้ปรับเปลี่ยนมาใช้เป็นสระน้ำสำเร็จรูปแทน และเนื่องด้วยมีการปรับปรุงแบบจากเดิมประกอบด้วยมีส่วนตกแต่งสวนมาเพิ่ม จึงทำให้มีค่าใช้จ่ายในการจัดสวนครั้งนี้เพิ่มขึ้นจากที่ได้ทำการ ประเมินราคาไว้ในตอนแรก ซึ่งจากการปฏิบัติครั้งนี้ ทำให้ผู้จัดทำได้รับประสบการณ์และความรู้มากขึ้น ซึ่งสามารถนำไปปรับปรุงแก้ไขและเป็นแบบอย่างในการทำงานในโอกาสต่อไปได้

จากการได้ดำเนินการจากประสบการณ์จริงครั้งนี้ ทำให้ได้ทราบถึงการจัดสวนที่ดี นั้นต้องคำนึงถึงปัจจัยในหลาย ๆ ด้าน ทั้งด้านการประโยชน์ใช้สอย กิจกรรมของเจ้าของบ้าน ความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ ในบ้าน การดูแลรักษา เพื่อความพึงพอใจของเจ้าของบ้านให้มากที่สุด

สรุป

การออกแบบจัดสวนที่บ้าน นิสัย-จรัสศรี แก้วแสนไชย ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนดังนี้คือ
1) ขั้นตอนการออกแบบ 2) ขั้นตอนการปฏิบัติงาน และ 3) ขั้นตอนการประเมินผลความพึงพอใจ
ในการจัดสวน

โดยบริเวณที่ได้ทำการปรับปรุงสวนนั้นมี 4 บริเวณ คือ

- 1) บริเวณหน้าบ้าน จัดเป็นไม้พุ่มและพื้นที่นั่งพักผ่อนสำหรับสมาชิกภายในบ้านและมีประติมากรรม
ตามจุดต่างๆ
- 2) บริเวณด้านข้างบ้าน จัดเป็นไม้พุ่มบังแนวกำแพงเพื่อลดความแข็งแรงกระด้างของกำแพง
- 3) บริเวณด้านข้างบ้านส่วนหลัง ติดกับห้องนั่งเล่น จัดเป็นบ่อน้ำพุเพิ่มความร่มรื่น แก่ผู้พักอาศัย
- 4) บริเวณริมรั้วด้านหน้าบ้าน จัดเป็นไม้คลุมดินและไม้ขนาดกลางเพื่อความสวยงามแก่ผู้ผ่านไปมา

โดยหลังการปฏิบัติการจัดสวนในครั้งนี้ได้ทำการ ออกแบบประเมินความพึงพอใจของ
เจ้าของบ้าน ซึ่งการประเมินทางด้านความสวยงาม ได้ค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจอยู่ที่ 4.49
และการประเมินความพึงพอใจทางด้านประโยชน์การใช้งาน ได้ค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจอยู่
ที่ 4.11 ซึ่งอยู่ในระดับที่ดีทั้งสองการประเมิน

เอกสารอ้างอิง

- กรองแก้ว ฉายสภาวะธรรม. 2537. จัดต้นไม้แต่งบ้าน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ต้นธรรม สำนักพิมพ์. 234 หน้า.
- ขวัญชัย จิตสำรวย. 2536. การออกแบบเขียนแบบจัดสวน. กรุงเทพฯ : บริษัทบูรณาสาสน์ 1991 จำกัด. 263 หน้า.
- จักรพันธ์ อักกพันธ์านนท์. 2539. หลักการออกแบบตกแต่งบริเวณ. ไทยวัฒนาพานิช. กรุงเทพฯ : 255 หน้า.
- ประเวศ ไชยวงศ์. 2539. การจัดสวนประดับ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิก พรินต์ติ้ง. 273 หน้า.
- พรรณเพ็ญ ฉายปรีชา. 2540. การจัดสวน. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บ้านและสวน. 275 หน้า.
- สมจิตร โยระคง. 2538. การวางผังตกแต่งบริเวณ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : บริษัทรวมสาสน์ 1997 จำกัด. 333 หน้า.
- สมจิตร โยระคง. 2541. การจัดการและงานดูแลบำรุงรักษา. รวมสาสน์ บกจ. กรุงเทพฯ : 269 หน้า.
- เสรี ทวีพสาร. 2532. การจัดสวนในบ้าน. บ้านและสวนและแพรว บกจ. กรุงเทพฯ : 219 หน้า.
- เอี่ยมพร วิสมหมาย. 2525. หลักการจัดสวนเบื้องต้น. คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 233 หน้า.
- เอี่ยมพร วิสมหมาย. 2530. หลักการจัดสวนในบ้าน. กรุงเทพฯ : โอ เอส พรินต์ติ้ง เฮาส์. 252 หน้า.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กล้วยไม้ดิน

- ชื่อสามัญ : Ground orchid
 ชื่อวงศ์ : ORCHIDACEAE
 ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Spathoglottis Blume.*
 ลักษณะทั่วไป : ใบยาวและมีเส้นใบที่เป็นรอยพับจีบตามยาวฐานใบมีกาบใบรอบๆ ลำต้น
 ปลายกาบใบจะเชื่อมติดกัน เมื่อเล็กใบจะตั้งตรงและมีร่องเมื่อแก่ปลายใบ
 เรียวแหลมและโค้งปลายห้อยลง ช่อดอกเกิดด้านข้างของหัว ดอกเกิดที่
 ปลายช่อ ช่อดอกแบบ racemose ดอกบานจากข้างขึ้นข้างบนจำนวน 10-
 30 ดอกต่อช่อ

เอื้องหมายนา

- ชื่อสามัญ : Wild Ginger; Crepe Ginger; Malay Ginger; Spiral Flag;
 Common Spiral Ginger
 ชื่อวงศ์ : ZINGIBERACEAE
 ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Sostus speciosus (J.G. Koenig) Sm.*
 ลักษณะทั่วไป : ไม้เนื้ออ่อน มีเหง้าใต้ดิน ออกเป็นกอแน่น สูง 1-3 เมตร กาบใบปิด
 โอบรอบลำต้น สีแดงหรือน้ำตาลแดง มีประสีเขียว ใบกว้าง 3-10
 เซนติเมตร ยาว 12-25 เซนติเมตร ใบรูปรี รูปใบหอกปลายใบแหลม โคน
 ใบมน ด้านหลังใบเลี้ยงหรือมีขน ด้านท้องใบมีขนนุ่มสีเงินเป็นมันคล้าย
 เส้นไหม ช่อดอกออกที่ปลายลำต้น

เฮลิโกเนีย

- ชื่อสามัญ : Heliconia
 ชื่อวงศ์ : MARANTHACEAE
 ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Heliconia spp*
 ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้ล้มลุก มีมากมายหลายพันธุ์เป็นไม้อวบน้ำยืนต้น มีลำต้นใต้ดิน
 เรียกว่า เหง้า ส่วนของลำต้นเหนือดินเรียกว่า ต้นเทียม ประกอบด้วยส่วน
 ของลำต้น และใบเมื่อเจริญเต็มที่ มักมีช่อดอกแทงออกที่ส่วนกลางของต้น
 เทียม ลำต้นประกอบด้วยกาบใบวางซ้อนสลับไปมา

พลับพลึงหนู

- ชื่อสามัญ : -
 ชื่อวงศ์ : AMARYLLIDACEAE
 ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Hymenocallis sp.*
 ลักษณะทั่วไป : รูปทรงแตกกอกลม ความสูง 0.6 เมตรขนาดทรงพุ่ม 0.3 เมตร ใบ สีเขียว
 เข้ม ใบยาวเรียวดอก สีขาว ช่วงการมีดอกตลอดปี ลักษณะนิสัยชอบ ดิน
 ร่วน ความชื้นปานกลาง แสงแดดเต็มวัน-ครึ่งวันอัตราการเจริญเติบโต
 ปานกลาง

ขิงแดง

- ชื่อสามัญ : Red ginger
 ชื่อวงศ์ : ZINGIBERACEAE
 ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Alpinia purpurata (Vieill.) K. Schum.*
 ลักษณะทั่วไป : เจริญเติบโตได้ดีในสภาพดินทั่วไป ขยายพันธุ์ได้ด้วยหน่อ และให้ดอก
 ตลอดปี ขิงแดงมีช่อดอก ที่สวยงาม สามารถบานอยู่บนต้นได้นาน และมี
 รูปทรงของดอกที่แปลกกว่าไม้ดอกชนิดอื่น ๆ ประกอบกับเมื่อนำมาปอก
 แฉกกันพบว่ามีอายุการปักแจกันที่เหมาะสม

กำแพงเงิน

- ชื่อสามัญ : Liliaceae Dianella Caerulea
 ชื่อวงศ์ : LILIACEAE.
 ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Dianella caerulea Sims.*
 ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้พุ่มสูง 50 - 70 ซม. ลำต้นเรียวเล็ก ใบเรียงถี่แน่น และแผ่ออกคล้าย
 พัด รูปแถบยาวโคนใบเป็นกาบหุ้มติดกันและหุ้มรอบคอดัน ใบยาว 30 - 60
 ซม. สีเขียวอมเทา มีเส้นสีขาวแทรกอยู่ทั่วไป ขอบใบค่างเป็นแถบสีขาว
 นวล ช่อดอกยาวชูสูงขึ้นเป็นช่อแบบแขนง ดอกขนาดเล็ก กลีบดอกสีขาว
 อมม่วงปนเทา อับเรณูสีเหลืองสด ผลขนาดเล็กสีม่วงดำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อังกาบ(สีปุน)

- ชื่อสามัญ : -
 ชื่อวงศ์ : -
 ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Barleria repens*
 ลักษณะทั่วไป : ต้นเป็นกิ่งทอคเลื้อย ใบเป็นรูปไข่ ปลายแหลมยาว 2-4 เซนติเมตร มีสีเขียวเป็นมัน ดอกมีสีแดงอมส้ม กลีบปุนสีแดง กลีบดอกม่น

เศรษฐีเรือนนอก

- ชื่อสามัญ : Spider Plant
 ชื่อวงศ์ : LILIACEAE
 ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Cholorophytum comosum. (Anthesicum Vittatum)*
 ลักษณะทั่วไป : ว่านเศรษฐีเรือนนอกเป็นไม้กอขนาดเล็ก มีหัวอยู่ใต้ดิน ไม่มีลำต้น ใบแตกกระจายออกเป็นพุ่มอยู่เหนือดิน ใบแกมขนานคล้ายใบตะไคร้ แต่สั้นกว่ามาก มีใบด่างขาว หรือขาวนวลที่ริมใบ ลักษณะอื่นๆ จะเหมือนเศรษฐีเรือนกลางคือ เมื่อใบยาวเต็มที่จะโค้งงอลงดิน เมื่อโตเต็มที่จะมีไหลเหนือดินแตกเป็นต้นใหม่ได้เช่นเดียวกัน

พุดจิบ

- ชื่อสามัญ : Clavel dela India, Crape Jasmine, East Indian Rosebay
 ชื่อวงศ์ : APOCYNACEAE
 ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Tabernaemontana divaricata (Linn.) R. Br.*
 ลักษณะทั่วไป : พุดจิบเป็นไม้พุ่มสูงประมาณ 2-3 ม.แตกกิ่งก้านเป็นพุ่ม มีการทิ้งใบของส่วนต้นด้านล่าง ทำให้พุ่มโปร่ง ใบเป็นใบเดี่ยว เกิดเรียงกันแบบตรงข้าม ใบรูปรีขอบขนานถึงรูปไข่ ขนาดกว้าง 3-4.5 ซม. ยาว 9-14 ซม. ปลายและโคนใบแหลม ดอกเป็นดอกเดี่ยว เกิดอยู่เป็นช่อตามปลายกิ่ง ดอกมี 5-10 กลีบ สีขาว ปลายกลีบเป็นคลื่นและหมุนเวียนซ้อนกันไป

วาสนา

- ชื่อสามัญ : Cape of Good Hope, Dracaena
 ชื่อวงศ์ : AGAVACEAE
 ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Dracaena fragrans*
 ลักษณะทั่วไป : เป็นพรรณไม้ยืนต้นขนาดกลาง ลำต้นมีความสูงประมาณ 4-10 เมตร ลำต้นกลม ต้นตรงไม่มีกิ่งก้าน ลำต้นเป็นข้อถี่ ผิวเปลือกลำต้นมีสีน้ำตาล ใบเป็นใบเดี่ยวแตกออกจากลำต้นส่วนยอดเรียงซ้อนกันเวียนรอบลำต้นเป็นรูปวงกลมลักษณะใบเรียวยาว ปลายใบแหลม ขอบใบเรียบ ผิวใบเกลี้ยง เป็นมันสีเขียว ตัวใบโค้งงอ ขนาดใบกว้างประมาณ 3-6 เซนติเมตรยาวประมาณ 20-40 เซนติเมตร

คล้าฉีการ์ฟลาวเวอร์

- ชื่อสามัญ : -
 ชื่อวงศ์ : MARANTHACEAE
 ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Calathea lutea (Aubl.) G.Meyer*
 ลักษณะทั่วไป : ใบมีขนาดใหญ่ คล้ายใบกล้วย ขอบเรียบ

เคลลีใบมัน

- ชื่อสามัญ : -
 ชื่อวงศ์ : ARACEAE
 ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Spathiphyllum sp*
 ลักษณะทั่วไป : ไม้พุ่มขนาดเล็ก มีเหง้าใต้ดิน แตกกอ ทุกส่วนมีน้ำยางใส ใบเดี่ยว เรียงเวียนสลับ รูปรีแกมรูปขอบขนาน ยาว 25-30 เซนติเมตร ปลายใบแหลม โคนใบสอบ ขอบใบเป็นคลื่นเล็กน้อย ผิวใบด้านบนสีเขียวเข้มเป็นมัน และเป็นร่องตามแนวเส้นใบชัดเจน ก้านใบยาว กาบใบมีปีก

เฮลิโกเนีย(ก้ามกุ้ง)

- ชื่อสามัญ : Heliconia
 ชื่อวงศ์ : HELICONIACEAE
 ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Heliconia ssp.*
 ลักษณะทั่วไป : ธรรมชาติเป็นพืชล้มลุกข้ามฤดูหรือหลายฤดูลักษณะอวบน้ำขึ้นดิน (Herbaceous Perennial) ลำต้นใต้ดินแบบเหง้า (Rhizome) คล้ายขิง ส่วนเหนือดินเรียกว่าลำต้นเทียม ซึ่งประกอบด้วย กาบใบเรียงซ้อนสลับกัน คล้ายกาบกล้วย ใบมีลักษณะคล้ายใบกล้วย ดอก เป็นแบบช่อดอก

เฟิร์นใบมะขาม

- ชื่อสามัญ : Fishtail Sword Fern
 ชื่อวงศ์ : OLEANDRACEAE
 ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Nephrolepis cordifolia (L.) Presl*
 ลักษณะทั่วไป : รูปทรงแตกกอกลม ความสูง 0.3 – 0.6 เมตร ขนาดทรงพุ่ม 0.3 – 0.8 เมตร ผิวสัมผัสปานกลาง ลำต้นสีน้ำตาล ใบสีเขียวลักษณะต่างๆกัน

หมากเหลือง

- ชื่อสามัญ : -
 ชื่อวงศ์ : PLAME
 ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Chrysalidocarpus lutescens* Wendl.
 ลักษณะทั่วไป : ลำต้นสีเหลือง ใบแตกออกเป็นก้านคล้ายมะพร้าว.

กระแจะหนุ

- ชื่อสามัญ :
 ชื่อวงศ์ : PANDANACEAE
 ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Pandanus sp.*
 ลักษณะทั่วไป : ไม้คลุมดิน ลำต้นเป็นเหง้าอยู่ใต้ดิน ก้านใบแผ่ออกเป็นกาบ โอบหุ้มลำต้นแบบสลับโดยรอบ มีรากค้ำยัน ใบเดี่ยว เรียงเวียนสลับแน่น ใบรูปขอบขนานแคบ กว้าง 0.6-1.3 เซนติเมตร ยาว 30-50 เซนติเมตร ปลายใบค่อยๆเรียวแหลม โคนใบแผ่ออกเป็นกาบใบ ตรงกลางแผ่นใบมีแถบสีเขียว ขอบใบสีเหลืองนวล ตามขอบใบและเส้นกลางใบด้านล่างของแผ่นใบมีหนามแหลมเล็กๆ บางครั้งพบหนามด้านบนใบใกล้ๆปลายใบ

จังกอ

- ชื่อสามัญ : Reed rhaps, Slender lady palm
 ชื่อวงศ์ : PALMAE
 ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Rhapis humilis Blume*
 ลักษณะทั่วไป : ปาล์มแตกกอ เมื่อโตเต็มที่สูงได้ถึง 5 เมตร ลำต้นมีแผ่นใยละเอียด สีน้ำตาลเข้มหรือดำคลุมอยู่หนาแน่น จังจิงคล้ายจั๋งญี่ปุ่น ต่างกันที่จั๋งมีเส้นรยางค์ตามลำต้นหนาแน่น ปลายใบย่อยเรียวแหลมและถี่ลงมากกว่า อัตราการเจริญเติบโตช้า ชอบดินร่วน ระบายน้ำดี มีความชื้นปานกลาง และอาศัยแสงแดด-ร่มรำไร

ไผ่ฟิลิปปินส์

- ชื่อสามัญ : Belgian Evergreen
 ชื่อวงศ์ : AGAVACEAE
 ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Dracaena surculosa Lindl.*
 ลักษณะทั่วไป : เป็นพันธุ์ไม้พุ่มขนาดเล็ก เจริญเติบโตกันเป็นกอ แตกกิ่งก้านสาขาตรงส่วนโคนของต้น ลักษณะของต้นจะกลมและตรงจะแตกใบตรงส่วนยอดของลำต้น ครั้งละ 2-3 ใบ ลักษณะของใบเป็นรูปไข่ ปลายใบแหลม โคนใบสอบ พื้นใบเป็นสีเขียวเข้มและจะมีจุดสีขาวอมเหลือง หรือสีเหลืองเล็ก ๆ ประกระจายอยู่ทั่วไปของใบ มีก้านใบที่สั้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รางทอง

- ชื่อสามัญ : -
 ชื่อวงศ์ : AMARYLLIDACEAE
 ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Hymenocallis littiralis*
 ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้หัว มีลำต้นอยู่ใต้ดิน ใบหนา เรียวยาว ขอบใบขนาน ปลายใบโค้งมน ใบสีเขียวอมเทา ริมใบทั้งสองข้างมีสีเหลือง ดอกออกเป็นช่อ ช่อละ 4-5 ดอก ก้านดอกใหญ่และยาว ดอกกลวง หลอดดอกสีเหลืองอมเขียว มีขนาดเล็ก กลีบดอกสีขาว ลักษณะเรียวยาว โคนกลีบเชื่อมเป็นแผ่นบางกลม

ปรงญี่ปุ่น

- ชื่อสามัญ : Sago Plam
 ชื่อวงศ์ : CYCADACEAE
 ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Cycas revoluta Thunb.*
 ลักษณะทั่วไป : คล้ายปาล์มสูง 2-4 เมตรลำต้นตรง แตกกิ่งก้านสาขาใบ โคนเป็นทางยาวแบบขนนก ใบย่อยแคบแข็ง ปลายแหลม สีเขียวเข้มเป็นมันขอบใบมีวนเข้าหากกลางใบ

หมากผู้หมากเมีย

- ชื่อสามัญ : Ti long Plant Tree of Kings
 ชื่อวงศ์ : LILIACEAE
 ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Cordyline sp*
 ลักษณะทั่วไป : หมากผู้หมากเมียเป็นพรรณไม้ยืนต้นขนาดเล็กลักษณะเป็นพุ่ม ลำต้นมีความสูงประมาณ 1-3 เมตร ลำต้นมีขนาดเล็กกลม ลำต้นมีข้อถี่ มีสีน้ำตาลอ่อน ใบเป็นใบเดี่ยวออกตรงส่วนยอดของลำต้น แตกใบตามข้อต้น ใบเป็นรูปหอกปลายใบแหลม ขอบใบเรียบและมีกาบใบหุ้มลำต้นใบออกเรียงเป็นชั้นสลับกันขนาดใบและสีสันจะแตกต่างตามชนิดพันธุ์ออกดอกเป็นช่อ ออกตรงส่วนยอดของลำต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คล้าแวมบูร่า

- ชื่อสามัญ : Brain Plant, Cathedral Windows, Peacock Plant
 ชื่อวงศ์ : MARANTHACEAE
 ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Calathea makoyana (E.Morr.) Morr.*
 ลักษณะทั่วไป : ไม้ล้มลุก ลำต้นเป็นเหง้าอยู่ใต้ดิน แตกกอแน่น ชูใบเหนือดิน สูงได้ถึง 60 เซนติเมตร ใบเป็นใบเดี่ยว รูปไข่ กว้างประมาณ 16 เซนติเมตร ยาวประมาณ 33 เซนติเมตร ปลายและโคนมนขอบสีเขียวเข้ม แผ่นใบสีเขียวเข้มตามเส้นใบย่อย แถบคู่กันจะสั้นข้างหนึ่ง ยาว ข้างหนึ่ง และสลับกัน ทุกเส้นใบย่อย ด้านล่างจะมีแถบ ลวดลายคล้ายด้านบน แต่มีสีม่วงแดง ก้านใบสีม่วงแดง มีขน ดอก สีขาว ออกเป็นช่อ รูป-ไข่

คล้าม้าลาย

- ชื่อสามัญ : Zebra plant
 ชื่อวงศ์ : MARANTACEAE
 ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Calathea zebrina (Sims) Lindl. 'Humilior'*
 ลักษณะทั่วไป : ไม้พุ่มขนาดเล็ก มีเหง้าทอดเลื้อยอยู่ใต้ดิน ลำต้นตั้งตรง พุ่มค่อนข้างแน่น ใบเดี่ยว เรียงเวียนสลับ ใบรูปไข่แกมรูปรี กว้าง 10-20 เซนติเมตร ยาว 30-35 เซนติเมตร ปลายใบแหลม โคนใบมนหรือสอบ ขอบใบเป็นคลื่นเล็กน้อย แผ่นใบหนา ผิวใบด้านบนมีลักษณะคล้ายกำแพงสีเขียวอ่อนอมเหลือง มีลายรูปทางลูกธนูชัดเจน เส้นกลางใบเป็นร่องสีเขียวอมม่วงแดงเล็กน้อย และมีกาบหุ้มตลอดแนวก้าน

เฟิร์นเกล็ดหอย

- ชื่อสามัญ : -
 ชื่อวงศ์ : OLEANDRACEAE
 ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Nephrolepis biserata cv. Furcan; N. cordifolia*
 ลักษณะทั่วไป : รูปทรงแตกกอกลม ความสูง 0.3 – 0.6 เมตร ขนาดทรงพุ่ม 0.3 – 0.8 เมตร ผิวสัมผัสปานกลาง ลำต้นสีน้ำตาล ใบสีเขียวลักษณะต่างๆกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลินกระปือต่างแกระ

ชื่อสามัญ : Picara

ชื่อวงศ์ : EUPHORBIACEAE

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Excoecaria cochinchinensis* Lour.

ลักษณะทั่วไป : เป็นไม้พุ่มขนาดเล็ก สูงประมาณ 0.5 - 1.5 เมตร แตกกิ่งก้านสาขามาก ใบเดี่ยว การเกาะติดของใบบนกิ่งแบบสลับ ใบเป็นรูปใบหอก หรือรูปใบหอกแกมรูปไข่ ปลายใบมนแหลม โคนเรียวแหลม ผิวใบด้านบนสีเขียว ส่วนด้านล่างสีเขียว ออกดอกเป็นช่อที่ปลายกิ่ง ดอกย่อยมีขนาดเล็กและแยกเพศ ดอกเป็นเพศผู้และเพศเมียอยู่ต่างช่อกัน ช่อดอกตัวผู้มีดอกย่อยจำนวนมาก ช่อดอกตัวเมียมีเพียง 2 - 3 ดอก ผลทรงกลมมี 3 พู เมื่อแก่จะแห้งแล้ว แตกตามพู

ไผ่กอ

ชื่อสามัญ : Phai Tia

ชื่อวงศ์ : GRAMINEAE

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Schizostachyum* sp.

ลักษณะทั่วไป : ไผ่เป็นพุ่ม ไม้ยืนต้น ลำต้นแตกเป็นกอเป็นไม้พุ่มขนาดเล็กถึงขนาดใหญ่ กอหนึ่งมีประมาณ 20-50 ต้นลำต้นมีความสูงประมาณ 5 - 15 เมตร ลักษณะลำต้นเป็นข้อปล้องผิวเกลี้ยงแข็งมีสีเขียวหรือเหลืองแถบเขียว ลักษณะของข้อปล้องขนาดและสีขึ้นกับชนิดพันธุ์ไผ่เป็นไผ่เดี่ยวยาวแคบ ลักษณะคล้ายรูปหอกขอบใบเรียบผิวใบสีเขียวมีขนอ่อนๆคลุมบนผิวใบ ขนาดใบกว้างประมาณ 1 - 2 นิ้วยาวประมาณ 512 นิ้วหรือขึ้นกับชนิดพันธุ์ออกดอกเป็นช่อตามปลายยอดบริเวณข้อปล้องเมื่อดอกแห้งก็จะตายไป ผลหรือลูกคล้ายเมล็ดข้าวสาร

หมวดปลาหมึกต่างแคะระ

- ชื่อสามัญ : -
 ชื่อวงศ์ : ARALIACEAE
 ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Schefflera arboricola* (Hayata) Hayata 'Variegata'
 ลักษณะทั่วไป : รูปทรงกลม สูง 1-1.2 เมตร ขึ้นได้ดีในดินทั่วไป ลำต้นสีน้ำตาลอ่อน ใบสีเขียวปนขาวเป็นมัน ชอบแสงรำไร ความชื้นปานกลาง นิยมปลูกในที่ร่มมากกว่าปลูกกลางแจ้ง

หมวดปลาตุ๊กแคะระ

- ชื่อสามัญ :
 ชื่อวงศ์ : LILIACEAE
 ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Ophiopogon japonicus* (L.f.) Ker-Gawl. 'Kyoto Dwarf'
 ลักษณะทั่วไป : ไม้คลุมดินลำต้นสั้น แตกใบขึ้นเป็นพุ่ม ใบเดี่ยว เรียงเวียนสลับ แน่นใบรูปแถบ เป็นเส้นเล็กๆ กว้าง 0.3-0.5 เซนติเมตร ยาว 4-7 เซนติเมตร ปลายใบแหลม โคนใบแผ่เป็นกาบหุ้มลำต้น ขอบใบเรียบ ผิวใบด้านบนสีเขียวเข้มเป็นมันเมื่อใบ ยาวเต็มที่แล้วจะห้อยโค้งลงเล็กน้อย ดอก (Flower) สีม่วงอ่อน ออกเป็นช่อแบบช่อกระจุกตามซอกใบจากกอดอกขนาดเล็ก

ผักเบ็ดแดง

- ชื่อสามัญ : Joyweed
 ชื่อวงศ์ : AMARANTHACEAE
 ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Alternanthera bettzickiana* (Regel) Nichols.
 ลักษณะทั่วไป : ไม้ล้มลุกอายุหลายปี ลำต้นตั้งตรง สูง 10-20 ซม. ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปสี่เหลี่ยมขนมนเปียกปุ่น หรือรูปใบหอกกลับ กว้าง 0.5-1.5 ซม. ยาว 1-5 ซม. สีแดง ดอกช่อ รูปกระจุกหรือทรงกลมออกที่ซอกใบและปลายกิ่ง กลีบรวมสีขาวนวล ผลแห้ง รูปคล้ายโล่ เมล็ดสีน้ำตาล

คล้าขุนแผน

- ชื่อสามัญ : -
 ชื่อวงศ์ : MARANTACEAE
 ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Calathea majestica* H.Kenn. 'Roseo-lineata'
 ลักษณะทั่วไป : ไม้พุ่มขนาดเล็ก มีเหง้าทอดเลื้อยอยู่ใต้ดิน ลำต้นตั้งตรงใบเดี่ยว เรียงเวียนสลับ ใบรูปไข่ กว้าง 7-15 เซนติเมตร ยาว 25-30 เซนติเมตร ปลายใบแหลม โคนใบมน ขอบใบเป็นคลื่นเล็กน้อย แผ่นใบหนา ผิวใบด้านบนสีเขียวเข้มเป็นมันมีลายขีดสีเขียวขาวไม่เท่ากัน พาดขวางเป็นกลุ่มๆละ 2-3 เส้น ยาวไม่เท่ากัน ใบอ่อนมีริ้วสีชมพูอ่อนเมื่อแก่จะจางลงเป็นสีขาว เส้นกลางใบ สีเขียวอ่อน ผิวใบด้านล่างสีม่วงแดง ก้านใบกลม สีเขียวเหลืองม่วงแดงรอยต่อกับแผ่นใบสีเขียวอ่อน

พุดโบก

- ชื่อสามัญ : -
 ชื่อวงศ์ : VERBENACEAE
 ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Clerodendrum incisum* Klotzsch var. *macrosiphon* (Hook.f.) Baker
 ลักษณะทั่วไป : พุดโบกเป็นไม้ดอกพุ่มเล็กประเภทเดียวกับดอกชบาหรือดอกเข็ม

ลีลาวดี

- ชื่อสามัญ : Frangipani, Temple Tree, Pagada Tree
 ชื่อวงศ์ : APOCYNACEAE
 ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Plumeria alba* L.
 ลักษณะทั่วไป : เป็นพรรณ ไม้ยืนต้นขนาดเล็ก แตกกิ่งก้านสาขาออกไป มีกิ่งก้านที่เปราะและอูมน้ำลำต้นสูงประมาณ 4-6 เมตร และมีน้ำยางสีขาว ใบออกเป็นใบเดี่ยวเรียงสลับกันไปแบบขึ้นบันได แต่ใบจะไปตกที่ปลายกิ่ง ลักษณะของใบเป็นรูปไข่กลับตรงปลายมน โคนใบสอบแคบ ขอบใบเรียบ ด้านบนมีผิวมันสีเขียวเข้ม ส่วนด้านล่างมีขนสั้นๆ ประปรายมองเห็นเส้นใบได้ชัดเจน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สนคินสอ

- ชื่อสามัญ : -
- ชื่อวงศ์ : CUPRESSACEAE
- ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Cupressus sempervirens* var. *glauca*
- ลักษณะทั่วไป : ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ ลำต้นสูง สูงมากกว่า 4 เมตร ทรงพุ่มแคบสูงชะลูด กิ่งแขนงจะพุ่งขึ้นตั้งตรง ไม้แผ่กว้างออกด้านข้างเป็นพืชรไร่ดอก แต่มีเมล็ดที่มีโครงสร้างห่อหุ้มเป็นแผ่นแข็ง ๆ เรียกโครงสร้างทั้งหมดว่า cone

คล้า

- ชื่อสามัญ : Calathea
- ชื่อวงศ์ : CALATHEA
- ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Calathea picturata*
- ลักษณะทั่วไป : คล้าเป็นพรรณไม้ที่มีหัวหรือเหง้าอยู่ใต้ดิน การเจริญเติบโตของลำต้นแตกเป็นกอ ลำต้นมีความสูงประมาณ 1-2 เมตร ลำต้นเป็นไม้อวบ น้ำในเป็นพืชใบเลี้ยงเดี่ยว ออกใบเป็นกาบหุ้มลำต้นสลับกัน และมีก้านใบต่อกับแผ่นใบใบมีลักษณะคล้ายรูปไข่ ปลายใบเว้าหรือแหลม ขนาดใบ สีต้น และลักษณะใบจะแตกต่างกันตามชนิดพันธุ์ ออกดอกปลายยอด หรือตามซอก กาบใบ ออกดอกเป็นช่อ ลักษณะดอกเล็กรวมกันเป็นช่อ ลักษณะดอกและสีต้นแตกต่างกันตามชนิดพันธุ์